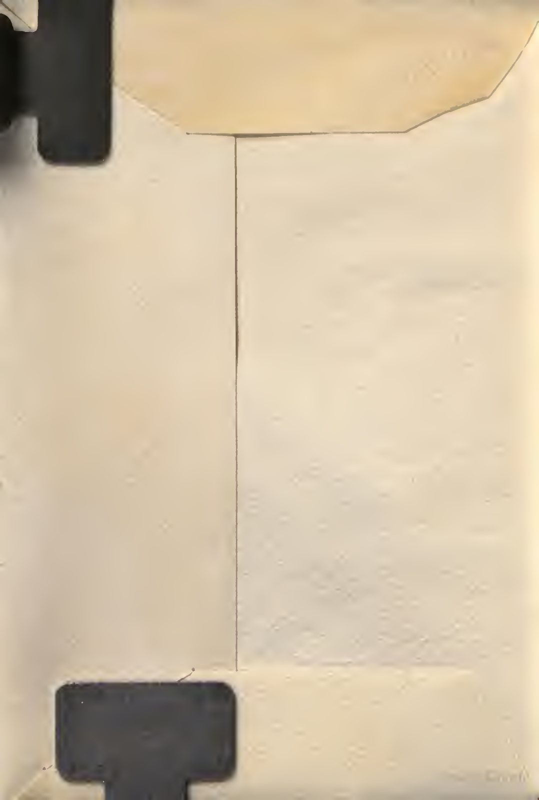

APOLOGIA

Seu

VERA ET ORTHODOXA

orthodoxæ Patrum ſententiæ defen-ſio ac interpretatio, De Adoratione carnis Domini noſtri Ieſu Chriſti

Aduerſus

Blaſphemam, & verè idololatricam Iacobi Smidelini Andreę filij hęreſin, & ſententiam, in libro qui inſcribitur SOLIDA ADMONITIO AD IOANNEM STVRMIVM, nuper edito.

Per

LAMBERTVM DANAEVM:

Auguſtin. ſerm. 145. de tempore.

Nemo credat de Chriſto, niſi quod de ſe credi voluit Chriſtus.

Additus eſt

Breuis Sophiſmatum Hyperaſpiſtæ Stephani Gerlachij Elenchus, ſuccidanea eiuſdem Danæi opera.

ANTVERPIÆ,

APVD ÆGIDIVM RADÆVM.

CIↃ. IↃ. LXXXII.

LAMBERTI DANAEI APOLOGIA,

Ad Iacobum Smidelinum Andreæ filium.

SCHOLASTICÆ declamationis, aut potius Tribunitiæ concionis tuæ parti illi reſponſurus, Iacobe Smideline, in qua quoniam me nominis mei inuidia non poteras, alieni, id eſt, Sturmij adiunctione odioſum reddere ſtuduiſti, candidius ſinceriusque tecum agam, quàm tu vel mecũ egeris, vel etiam cum tuis ipſius ſocijs (ex quorũ ſcriptis tota tua compilas, ac ſuppreſſo eorum nomine pro tuis manifeſtiſsimè plagiarius venditas) ſoleas verſari. Quum enim me calumniari, & hæreſeos, ſed falsò, accuſare velles, ſic tuas illas inſidias & διαβολὰς inſtruxiſti, vt vernaculo duntaxat tuo, id eſt, mihi (qui gente & genere Francus ſum) peregrino ſermone id faceres, & contra Dei omnipotentis præceptũ. Leuit. 19. verſ. 14. mihi in tua lingua ſurdo, malediceres; tu inquam id faceres, qui te tamen Doctorem, & aliorum Magiſtrum, immo etiam Dominum ac Venerabilem Superintendentem, id eſt, Germanorum Epiſcoporũ Epiſcopum, Antichriſti illius Romani exemplo, vocitas. Sed

nimirum mihi ſecurè,ac,vt putabas,impunè maledicere voluiſti. Ego verò tuis illis inſidioſis ac falſis criminationibus ea lingua reſpondebo, quæ & abs te & à quouis homine, qui modo latinè didicerit,facilè intelligi poſsit. Quemadmodum enim ineptiſsimum fuerit,Smidline, ſi quum quis tibi in Italia certamen offert,eum in Africa magna vociferatione ad pugnam quæras & poſtules,vt illic te victorem poſtea prædices: ſic ignaui eſt hominis, & de ſua cauſſa planè diffidentis, non audere eo modo,eo loco, ea lingua, eaque ratione conſiſtere,& ſuæ doctrinæ defenſionē ſuſcipere, quæ aduerſarijs nota ſit, & perſpecta. Hoc enim eſt ſubterfugia & latebras, nō autem lucem quærere, vel apertè ſophiſtam agere, quod iam non modò tu: ſed etiā,vt audio, Nicolaus Selneccerus homo tenebrio aduerſus me facit. Loquere igitur Smideline, vt te videam: En Rhodus, en Saltus, Pro Vbiquitatis tuæ,id eſt,pro Helenæ & Philænij tibi tam dilectæ ſalute, ac incolumitate, in arenam mecum prodi, ac ſi potes, bona fide (nam etiam eſt cū hoſtibus iure manu conſerendum & illud profanum eſt, *Dolus an virtus quis in hoſte requirat?*) decerta. Vulgari, familiariq; doctis omnibus idiomate impugnatus,eodem ſermone certamen ne detrectato, ne noto mulieribus duntaxat veſtratibus ſermone certans, te inter eas victorem proclames. Potui equidem tuo illi contumelioſo ſcripto ipſe Gallicè reſpōdere, cuius linguæ fortaſsis non magis apicem & ſyllabā intelligis, quàm ego tuæ: ſed quis ad eccleſiā inde fructus, quæ ædificatio quæ cauſſa-

caussarum inter se collatio, conflictioq; rationum futura erat, ex qua veritas, cuius caussa discepto, emergit? Et certe nisi me amici quidam Germani monuissent de istius hominis fraude, qui instar latronum illorum, qui, vt ait Psalmus 10. *sedent in insidiis, in latebris occidunt innocentem, insidiätur in abscondito*, in me grassatus est, oppressa iaceret in capite à me proposito, & ab isto temerè denegato, Domini nostri Iesu Christi doctrina. Sed & illis, quidẽ gratias ago immortales, tum publico ecclesiæ, tum priuato meo nomine, qui astus istos Andreæ mihi detexerunt: & Andreæ isti, homini Noctuæ & Lucifugæ, apud pios omnes, qui bona cõscientia atq; palàm Christi veritatẽ tueri solẽt, dicã dico teterrimæ præuaricationis, ac crimẽ petitę per insidias veritatis impingo. Quod si ille se suis Germanis cauere voluisse exceperit, quandoquidem mea scripta erãt latina, nulli in Germania ipsa ea legere potuerũt, nisi qui scirẽt latinè: nec ijdem illi statuere, vtrius esset verior sententia, meáne an illius, nisi ille mecũ apertè & iusto certamine contenderet. Sed quo id consilio fecerit, viderit ipse: certè boni omnes insidiosissimè ad opprimẽdam, si fieri posset, fidem, ab eo factum esse facilè iudicabunt. Cæterùm versipellis Vlysses iste, tanquam ex arce Trojana hoc Palladiũ, per solius noctis tenebras auferre, nobis dormiẽtibus, posse sperabat, sed Deo fauente, non faciet. Verùm de re ipsa, quæ vna omnium est maximi momenti potius, quàm de veteratorio hominis istius ingenio agamus.

Quum anno Domini CIↃ.IↃ.LXXXI. amicorum pre-

cibus impulsus, librum Martini Kemnitij de duabus in Christo naturis examinandum suscepissem, multa quidem in eo pessimè scripta esse demõstraui, imprimisq; fœdissimam Monothelitarum hæresim per Kemnitium planè ab inferis reuocatam sic ostendi, vt nec illius amici, ac ne ille quidẽ ipse id negare posśit. De eo quoq; cum Kemnitio cap. 29. disputaui, *Quomodo sanctißima ac beatißima Domini nostri Iesu Christi caro & glorificata, & in vnione diuinæ ꝗ; Dei persona manẽs, nunc à nobis adorari dicatur.* Nam vt Kemnitius tueretur astutiùs realem idiomatum Deitatis essentialium communicationem in naturam humanam à filio Dei assumtam, id est, vt ipsissimum Eutychianismum, à Iacobo quidem Andrea antea, sed per vocẽ *Effusionis* nimium apertè & rusticè ex Eutychianorum hæreticorum fæcibus ac verbis defensum reponeret Kemnitius: sententia Iacobi Andreæ à se, absq; circuitione & tergiuersatione, tanquam hæretica prius damnata (in quo Smidelini veteris amici pudori non pepercit, illi iam iratus Kemnitius) ipse nouũ cuiusdam περιχωρήσεως & inusitatæ in hoc argumento vocis, inuentam, & clypeum, tanquam Gorgonem, nobis obiecit. Ergo sic scribit Kemnitius, vt manifestè consequatur humanam Christi naturam esse ipsius Deitati, propter vnionem personalẽ, exæquatam, tam sunt istius sectæ homines miri artifices, vt diuersissima illa monstra misceant, videlicet Nestorianismum de exæquatione naturarum, cum Eutychianismo & Monophysitismo, de reali essentialium Christi deitatis idiomatum participatione ab

ipsius

ipſius humana natura facta: item de vna & eadem Deitatis & humanitatis Chriſti operatione, voluntate, omnipotentia, in ipſis vtriuſq; naturæ apoteleſmatis. Ex quo fit, vt Kemnitius putet, dum adoramus Chriſtum, etiam humanam Chriſti naturam ſeu carnem, eſſe propriè & per ſe illius adorationis noſtræ obiectum. Deniq; cultum religioſum eſſe tribuendum Chriſto, non ſecundum diuinam tantùm naturam, ſed etiam propriè ſecundũ vtramq;, id eſt ſecundum etiam humanam naturam. Verùm quid ni ille hæc diceret, & ſcriberet, & naturarum in vna Chriſti perſona proprietates confunderet, qui in eodem libro ſentiat, Deitatem Chriſti vnâ cum carne aſſumta fuiſſe in ipſius morte, reipſa quoque crucifixam, paſſam? ac proinde dicamus iam licet, (quando hoc ex illo conſequitur) Deitatem Chriſti fuiſſe mortuam? Atqui in vtroq; certè quidem manifeſtiſsimè ſacræ ſcripturæ aduerſatur Kemnitius: ac quidem in poſteriori, Petro, qui *1. Pet. 4.1.* docet Chriſtum *carne*, non autem *Deitate* paſſum eſſe. In priore autem repugnat & Ieremiæ, qui ſic, *Iere. 17.* tanquam ex Dei ipſius ore, pronũciat, *Maledictus, qui confidit in homine:* & Paulo, qui infirmitatẽ (quæ *2. Cor. 13. 4* res certè quidem à Deo alieniſsima eſt, ac proinde ab eo, quem vnũ, ex Chriſti præcepto, adorare de- *Math. 4.10* bemus) tribuit ſoli *carni* Chriſti. Quamobrẽ huic tam manifeſtè pugnãti cum ipſo Dei verbo, Kem- *In examine ca. 29.* nitij ſententiæ, cõtradixi, ſcripſique, *totum quidem* *Pag. 415.* *Chriſtum à nobis religioſo cultu adorari & inuocari, ne perſonam Chriſti (quæ vnica eſt ex vtraque natura conſtans) diuidamus ſeu ſeparemus: non autem in totum*

Christi adorationem, & inuocationem illam nostrā propriè dirigi, ne naturas, quæ in ea vnione inconfusæ manent, confundamus, aut humanam diuinæ exæquemus. Hoc verò tanquam Arrianum, Turcicum, Epicureum, Diabolicum, denique quid non? in illa sua Germanica, id est, mihi quidem muta declamatione exagitat Iacobus Smidelinus, iste furiosus, qui tamen ne illum, vt Kemnitium, confutarem, nō est aliquo noto mihi sermone vel mutire ausus. Verùm hîc pedem, Iacobe, figamus, & vter veriùs sentiat, perpendamus. In quo, eodem ordine, quo ipse me calumniaris, respondebo, tecumq; agam, vt illius, meæ sententiæ nempe, rationes prius repetam: deinde quæ obijcis, si quid tamen dicis, confutem. Cæterùm hoc loco subit mihi mirari, Smideline, quanta sit tua tum superbia, tum etiam impudentia. Ac quidem superbia, qui hac tua respondendi festinatione, ne dicā præcipitatione, palmam Kemnitio præripere volueris, ad quē propriè hæc caussa spectat: sed id facis, quoniam beneficiorum ipsius immemor, homo omnium hominum ingratissimus, eum odisse iam cœpisti: & pro immani animi tui fastu, hanc etiam, quemadmodum quamcunq; aliam, laudis occasionem in te transferre cogitasti. In quo tamen ipso, parum prudentem, vel fidum (vt hoc fraternè moneam) Kemnitij aduocatum te præstas. Quum enim multa hæreseos, & manifestæ in Deum blasphemiæ capita in meo examine obiecerim Kemnitio: tu vnum tantùm in eo purgari posse putas, & reliquis mihi tuo silentio concessis, hoc vnum duntaxat (quod de carne Christi

dixi)

dixi) carpis, & conaris conturbare. Scis autem illud Hieronymi: Qui multis criminibus obiectis, vnum tantùm refutat aut diluit, eum cætera fateri, & agnoſcere, tãquam vera. Sed fortaſſe Kemnitio beneficium rependere voluiſti (qua ſcilicet es bona fide) ne omnino ingratus aduerſus eum videreris: nimirum, vt quemadmodum dum ille vbiquitatis filiolæ tuæ, cauſſam defendit, te prodit, vtpote qui damnet tuam illam proprietatum Deitatis eſſentialium in naturam humanam ab eo aſſumptam effuſionem: ſic tu nunc beneficium & factum hoc retalias, & illius, amici tui, apologiam præuenis, vt omnia, quæ illi obieci blaſphema, verè talia eſſe agnoſcas, vno duntaxat hoc excepto, quod de carnis Chriſti adoratione ſcripſi. Quod ne à te quidem ipſo defendi nunc poteſt. Itaq; hoc tuum fuit in Kemnitio defendendo conſilium: vel, quemadmodum dixi, in hanc te præuaricationem impulit improba ſuperbiæ & ſacra alienę gloriæ, (ſi qua tamen in falſo tuendo gloria eſſe poteſt,) intercipiẽdæ auiditas, tam es nimirum in rebus omnibus primatum affectãs, ac Diotrephes, Smideline. Verùm non minor hìc fuit tua impudentia, quàm arrogãtia: Nam quid magis effrons eſſe poteſt, quàm vt auſus ſis, recens illud meum ſcriptum, & adhuc in hominum non modò manibus, ſed mentibus hærens, tamen corrumpere, & in deſcribendo deprauare? Id quod ex tuis, meisq́; verbis recitatis poſtea, ſole ipſo meridiano clarius, apparebit. Sed quoniam pro ipſa Domini noſtri Ieſu Chriſti doctrina tuenda aduerſus tuum Eutychianiſmũ tota

hæc oratio mihi eſt inſtituta, non vt te, tuosq́; improbos mores (qui te ſatis vlciſcentur) omnibus iam notiſsimos narrem, ad rem ipſam accedo. Primùm igitur videamus, quomodo meæ ſententiæ rationes recites. In quo ipſo ne tui diſsimilis eſſes, &, vt tuo animo morem gereres, hac in me præfatione contumelioſa vti voluiſti.

IACOBVS ANDREAE IN LIBRO, CVI TITVLVS EST,

Solida admonitio ad Iohannem Sturmium, impreſſo Tubingæ Anno 1581.

Pag. 43. 44, & deinceps. *SOcius infidelitatis & blaſphemiarum ipſius (Sturmij videlicet) Danaus, qui item & ipſe vbiquitati ſe oppoſuit tandem eo progreſſus eſt, vt horribilibus & blaſphemis verbis alicubi ſcripſerit, Quicunque Chriſtianus orationem ſuam ardenter ad Chriſtum, etiam quatenus homo eſt dirigat, non obſtante eo, quòd humanitas ipſius cum filio Dei perſonaliter ſit vnita, hunc eſſe maledictum, impium, & damnatum. Nam ſolius diuinitatis hic honor eſt, quæ inuocari & adorari debeat. Humana verò Chriſti natura, neutiquam competere hunc honorem: ſed ab illa potius debere inuocari diuinitatem, cum qua perſonaliter ſit vnita.*

DANÆVS.

Pag. 415. & deinceps. In Examine libri Martini Kemnitij hęc totidem verbis ſcripſi, Totum quidem Chriſtum à nobis adorari & inuocari, ne perſonā Chriſti diuidamus: non

non autem in totum Christi adorationem & inuocationem proprie dirigi, ne naturas, quæ in ea vnione inconfusæ manent, confundamus: aut humanam diuinæ exęquemus. Et vt intelligatur, quid sit *proprie, non dirigi nostram adorationem in carnem Christi*, addidi statim, accipiendum esse de carne per se, seu in sese (quod idē est) considerata, etiam in ipsa vnione personæ Filij Dei. Quinetiam exēplo illustraui, vt quemadmodum, dum quempiam propter summam intelligendi vim laudamus, (velut Apollo illum, de quo est in Actis Apostolorum cap. 19.) etsi totū quidem Apollo ἐυλόγιον dicimus, propriè tamen, & per se, illa laus in ipsius Apollo animo, mente, seu ingenio tanquam proprio subiecto, subsistit, non autem in eiusdem Apollos corpore: sic proprium & verum adorationis nostræ, quæ in totum Christum fertur, obiectum est ipsius Deitas seu diuina natura. Nec tamē (addidi) *Deitatem illam adoramus subsistentem seorsim, separatim, ἀνὰ μέρος, & extra naturam humanam aßumtam*, sed cum ea hypostaticè vnitam, vt totus quidem Christus propterea adoretur, sed tamen sola Deitatis illi cum Patre æqualis (nō autem illius Brentianæ, aut Iacobeanæ, quæ in Christi carne fingitur recēs creata, in tempore nata illiq; communicata) ratione & intuitu ac cogitatione. Immo verò, Smideline, hoc dico & affirmo, esse idem attributionis genus, quum caro Christi in vna illa Christi persona dicitur adorari, atq; quum eiusdem Christi Deitas in eadē persona dicitur pati ac mori, id est, hoc totum prædicationis genus fieri intelligíue per so-

lam

APOLOGIA

Seu

VERA ET ORTHODOXA

orthodoxæ Patrum ſententiæ defenſio ac interpretatio, De Adoratione carnis Domini noſtri Ieſu Chriſti

Aduerſus

Blaſphemam, & verè idololatricam Iā[illegible]i Smidelini Andreę filij hęreſin, & ſententi[illegible], in libro qui inſcribitur SOLIDA ADMONITIO AD IOANNEM STVRMIVM, nuper edito.

Per

LAMBERTVM DANAEVM.

Auguſtin. ſerm. 145. de tempore.

Nemo credat de Chriſto, niſi quod de ſe credi voluit Chriſtus.

Additus eſt

Breuis Sophiſmatum Hyperaſpiſtæ Stephani Gerlachij Elenchus, ſuccidanea eiuſdem Danæi opera.

ANTVERPIÆ,
APVD ÆGIDIVM RADÆVM.
[illegible] IↃ. LXXXII.

LAMBERTI DANAEI APOLOGIA,

Ad Iacobum Smidelinum Andreæ filium.

SCHOLASTICÆ declamationis, aut potius Tribunitiæ concionis tuæ parti illi reſponſurus, Iacobe Smideline, in qua quoniam me nominis mei inuidia non poteras, alieni, id eſt, Sturmij adiunctione odioſum reddere ſtuduiſti, candidius ſinceriusque tecum agam, quàm tu vel mecũ egeris, vel etiam cum tuis ipſius focijs (ex quorũ ſcriptis tota tua compilas, ac ſuppreſſo eorum nomine pro tuis manifeſtiſsimè plagiarius venditas) ſoleas verſari. Quum enim me calumniari, & hæreſeos, ſed falsò, accuſare velles, ſic tuas illas inſidias & διαβολὰς inſtruxiſti, vt vernaculo duntaxat tuo, id eſt, mihi (qui gente & genere Francus ſum) peregrino ſermone id faceres, & contra Dei omnipotentis præceptũ. Leuit. 19. verſ. 14. mihi in tua lingua ſurdo, malediceres; tu inquam id faceres, qui te tamen Doctorem, & aliorum Magiſtrum, immo etiam Dominum ac Venerabilem Superintendentem, id eſt, Germanorum Epiſcoporũ Epiſcopum, Antichriſti illius Romani exemplo, vocitas. Sed

nimirum mihi ſecurè,ac,vt putabas,impunè maledicere voluiſti. Ego verò tuis illis inſidioſis ac falſis criminationibus ea lingua reſpondebo, quæ & abs te & à quouis homine, qui modo latinè didicerit,facilè intelligi poſsit. Quemadmodum enim ineptiſsimum fuerit,Smidline, ſi quum quis tibi in Italia certamen offert,eum in Africa magna vociferatione ad pugnam quæras & poſtules,vt illic te victorem poſtea prædices: ſic ignaui eſt hominis, & de ſua cauſſa planè diffidentis, non audere eo modo,eo loco, ea lingua, eaque ratione conſiſtere,& ſuæ doctrinæ defenſionẽ ſuſcipere, quæ aduerſarijs nota ſit, & perſpecta. Hoc enim eſt ſubterfugia & latebras, nõ autem lucem quærere, vel apertè ſophiſtam agere, quod iam non modò tu: ſed etiã,vt audio, Nicolaus Selneccerus homo tenebrio aduerſus me facit. Loquere igitur Smideline, vt te videam: En Rhodus, en Saltus, Pro Vbiquitatis tuæ,id eſt,pro Helenæ & Philænij tibi tam dilectæ ſalute, ac incolumitate, in arenam mecum prodi, ac ſi potes, bona fide (nam etiam eſt cũ hoſtibus iure manu conſerendum & illud profanum eſt, *Dolus an virtus quis in hoſte requirat?*) decerta. Vulgari, familiariq; doctis omnibus idiomate impugnatus,eodem ſermone certamen ne detrectato, ne noto mulieribus duntaxat veſtratibus ſermone certans, te inter eas victorem proclames. Potui equidem tuo illi contumelioſo ſcripto ipſe Gallicè reſpõdere, cuius linguæ fortaſsis non magis apicem & ſyllabã intelligis, quàm ego tuæ: ſed quis ad eccleſiã inde fructus, quæ ædificatio quæ cauſſa-

caussarum inter se collatio, conflictioq́; rationum futura erat, ex qua veritas, cuius caussa discepto, emergit? Et certe nisi me amici quidam Germani monuissent de istius hominis fraude, qui instar latronum illorum, qui, vt ait Psalmus 10. *sedent in insidiis, in latebris occidunt innocentem, insidiātur in abscondito*, in me grassatus est, oppressa iaceret in capite à me proposito, & ab isto temerè denegato, Domini nostri Iesu Christi doctrina. Sed & illis, quidē gratias ago immortales, tum publico ecclesiæ, tum priuato meo nomine, qui astus istos Andreæ mihi detexerunt: & Andreæ isti, homini Noctuæ & Lucifugæ, apud pios omnes, qui bona cōscientia atq; palàm Christi veritatē tueri solēt, dicā dico teterrimæ præuaricationis, ac crimē petitę per insidias veritatis impingo. Quod si ille se suis Germanis cauere voluisse exceperit, quandoquidem mea scripta erāt latina, nulli in Germania ipsa ea legere potuerūt, nisi qui scirēt latinè: nec ijdem illi statuere, vtrius esset verior sententia, meáne an illius, nisi ille mecū apertè & iusto certamine contenderet. Sed quo id consilio fecerit, viderit ipse: certè boni omnes insidiosissimè ad opprimēdam, si fieri posset, fidem, ab eo factum esse facilè iudicabunt. Cæterùm versipellis Vlysses iste, tanquam ex arce Trojana hoc Palladiū, per solius noctis tenebras auferre, nobis dormiētibus, posse sperabat, sed Deo fauente, non faciet. Verùm de re ipsa, quæ vna omnium est maximi momenti potius, quàm de veteratorio hominis istius ingenio agamus.

Quum anno Domini CIↃ.IↃ.LXXXI. amicorum pre-

cibus impulsus, librum Martini Kemnitij de duabus in Christo naturis examinandum suscepissem, multa quidem in eo pessimè scripta esse demõstraui, imprimisq́; fœdissimam Monothelitarum hæresim per Kemnitium planè ab inferis reuocatam sic ostendi, vt nec illius amici, ac ne ille quidẽ ipse id negare possit. De eo quoq; cum Kemnitio cap. 29. disputaui, *Quomodo sanctissima ac beatissima Domini nostri Iesu Christi caro & glorificata, & in vnione diuina [illegible] Dei persona manẽs, nunc à nobis adorari dicatur.* Nam vt Kemnitius tueretur astutiùs realem idiomatum Deitatis essentialium communicationem in naturam humanam à filio Dei assumtam, id est, vt ipsissimum Eutychianismum, à Iacobo quidem Andrea antea, sed per vocẽ *Effusionis* nimium apertè & rusticè ex Eutychianorum hæreticorum fæcibus ac verbis defensum reponeret Kemnitius: sententia Iacobi Andreæ à se, absq; circuitione & tergiuersatione, tanquam hæretica prius damnata (in quo Smidelini veteris amici pudori non pepercit, illi iam iratus Kemnitius) ipse nouũ cuiusdam περιχωρήσεως & inusitatæ in hoc argumento vocis, inuentam, & clypeum, tanquam Gorgonem, nobis obiecit. Ergo sic scribit Kemnitius, vt manifestè consequatur humanam Christi naturam esse ipsius Deitati, propter vnionem personalẽ, exæquatam, tam sunt istius sectæ homines miri artifices, vt diuersissima illa monstra misceant, videlicet Nestorianismum de exæquatione naturarum, cum Eutychianismo & Monophysitismo, de reali essentialium Christi deitatis idiomatum participatione ab

ipsius

ipſius humana natura facta: item de vna & eadem Deitatis & humanitatis Chriſti operatione, voluntate, omnipotentia, in ipſis vtriuſq; naturæ apoteleſmatis. Ex quo fit, vt Kemnitius putet, dum adoramus Chriſtum, etiam humanam Chriſti naturam ſeu carnem, eſſe propriè & per ſe illius adorationis noſtræ obiectum. Deniq; cultum religioſum eſſe tribuendum Chriſto, non ſecundum diuinam tantùm naturam, ſed etiam propriè ſecundũ vtramq;, id eſt ſecundum etiam humanam naturam. Verùm quid ni ille hæc diceret, & ſcriberet, & naturarum in vna Chriſti perſona proprietates confunderet, qui in eodem libro ſentiat, Deitatem Chriſti vnâ cum carne aſſumta fuiſſe in ipſius morte, reipſa quoque crucifixam, paſſam? ac proinde dicamus iam licet, (quando hoc ex illo conſequitur) Deitatem Chriſti fuiſſe mortuam? Atqui in vtroq; certè quidem manifeſtiſsimè ſacræ ſcripturæ aduerſatur
Kemnitius: ac quidem in poſteriori, Petro, qui *1. Pet. 4.1.*
docet Chriſtum *carne*, non autem *Deitate* paſſum
eſſe. In priore autem repugnat & Ieremiæ, qui ſic, *Iere. 17.*
tanquam ex Dei ipſius ore, pronũciat, *Maledictus,*
qui confidit in homine: & Paulo, qui infirmitatẽ (quæ *2. Cor. 13.4*
res certè quidem à Deo alieniſsima eſt, ac proinde
ab eo, quem vnũ, ex Chriſti præcepto, adorare de- *Math. 4.16*
bemus) tribuit ſoli *carni* Chriſti. Quamobrẽ huic
tam manifeſtè pugnãti cum ipſo Dei verbo, Kem- *In examine ca. 29.*
nitij ſententiæ, cõtradixi, ſcripſique, *totum quidem* *Pag. 415.*
Chriſtum à nobis religioſo cultu adorari & inuocari, ne perſonam Chriſti (quæ vnica eſt ex vtraque natura conſtans) diuidamus ſeu ſeparemus: non autem in totum

Christi adorationem, & inuocationem illam nostrã propriè dirigi, ne naturas, quæ in ea vnione inconfusæ manent, confundamus, aut humanam diuinæ exæquemus. Hoc verò tanquam Arrianum, Turcicum, Epicureum, Diabolicum, denique quid non? in illa sua Germanica, id est, mihi quidem muta declamatione exagitat Iacobus Smidelinus, iste furiosus, qui tamen ne illum, vt Kemnitium, confutarem, nõ est aliquo noto mihi sermone vel mutire ausus. Verùm hîc pedem, Iacobe, figamus, & vter veriùs sentiat, perpendamus. In quo, eodem ordine, quo ipse me calumniaris, respondebo, tecumq; agam, vt illius, meæ sententiæ nempe, rationes prius repetam: deinde quæ obijcis, si quid tamen dicis, confutem. Cæterùm hoc loco subit mihi mirari, Smideline, quanta sit tua tum superbia, tum etiam impudentia. Ac quidem superbia, qui hac tua respondendi festinatione, ne dicã præcipitatione, palmam Kemnitio præripere volueris, ad quẽ propriè hæc caussa spectat: sed id facis, quoniam beneficiorum ipsius immemor, homo omnium hominum ingratissimus, eum odisse iam cœpisti: & pro immani animi tui fastu, hanc etiam, quemadmodum quamcunq; aliam, laudis occasionem in te transferre cogitasti. In quo tamen ipso, parum prudentem, vel fidum (vt hoc fraternè moneam) Kemnitij aduocatum te præstas. Quum enim multa hæreseos, & manifestæ in Deum blasphemiæ capita in meo examine obiecerim Kemnitio: tu vnum tantùm in eo purgari posse putas, & reliquis mihi tuo silentio concessis, hoc vnum duntaxat (quod de carne Christi dixi)

dixi) carpis, & conaris conturbare. Scis autem illud Hieronymi: Qui multis criminibus obiectis, vnum tantùm refutat aut diluit, eum cætera fateri, & agnoscere, tãquam vera. Sed fortasse Kemnitio beneficium rependere voluisti (qua scilicet es bona fide) ne omnino ingratus aduersus eum videreris: nimirum, vt quemadmodum dum ille vbiquitatis filiolæ tuæ, caussam defendit, te prodit, vtpote qui damnet tuam illam proprietatum Deitatis essentialium in naturam humanam ab eo assumptam effusionem: sic tu nunc beneficium & factum hoc retalias, & illius, amici tui, apologiam præuenis, vt omnia, quæ illi obieci blasphema, verè talia esse agnoscas, vno duntaxat hoc excepto, quod de carnis Christi adoratione scripsi. Quod ne à te quidem ipso defendi nunc potest. Itaq; hoc tuum fuit in Kemnitio defendendo consilium: vel, quemadmodum dixi, in hanc te præuaricationem impulit improba superbiæ & sacra alienę gloriæ, (si qua tamen in falso tuendo gloria esse potest,) intercipiẽdæ auiditas, tam es nimirum in rebus omnibus primatum affectãs, ac Diotrephes, Smideline. Verùm non minor hìc fuit tua impudentia, quàm arrogãtia: Nam quid magis effrons esse potest, quàm vt ausus sis, recens illud meum scriptum, & adhuc in hominum non modò manibus, sed mentibus hærens, tamen corrumpere, & in describendo deprauare? Id quod ex tuis, meisq; verbis recitatis postea, sole ipso meridiano clarius, apparebit. Sed quoniam pro ipsa Domini nostri Iesu Christi doctrina tuenda aduersus tuum Eutychianismũ tota

hæc oratio mihi eſt inſtituta, non vt te, tuosq́; improbos mores (qui te ſatis vlciſcentur) omnibus iam notiſsimos narrem, ad rem ipſam accedo. Primùm igitur videamus, quomodo meæ ſententiæ rationes recites. In quo ipſo ne tui diſsimilis eſſes, &, vt tuo animo morem gereres, hac in me præfatione contumelioſa vti voluiſti.

IACOBVS ANDREAE IN LIBRO, CVI TITVLVS EST, *Solida admonitio ad Iohannem Sturmium*, impreſſo Tubingæ Anno 1581.

Pag. 43. 44, & deinceps. *SOcius infidelitatis & blaſphemiarum ipſius (Sturmij videlicet) Danæus, qui item & ipſe vbiquitati ſe oppoſuit tandem eo progreſſus eſt, vt horribilibus & blaſphemis verbis alicubi ſcripſerit, Quicunque Chriſtianus orationem ſuam ardenter ad Chriſtum, etiam quatenus homo eſt dirigat, non obſtante eo, quòd humanitas ipſius cum filio Dei perſonaliter ſit vnita, hunc eſſe maledictum, impium, & damnatum. Nam ſolius diuinitatis hic honor eſt, quæ inuocari & adorari debeat. Humana verò Chriſti natura, neutiquam competere hunc honorem: ſed ab illa potius debere inuocari diuinitatem, cum qua perſonaliter ſit vnita.*

DANÆVS.

Pag. 415. & deinceps. In Examine libri Martini Kemnitij hęc totidem verbis ſcripſi, Totum quidem Chriſtum à nobis adorari & inuocari, ne perſonā Chriſti diuidamus: non

non autem in totum Christi adorationem & inuocationem proprie dirigi, ne naturas, quæ in ea vnione inconfusæ manent, confundamus: aut humanam diuinæ exęquemus. Et vt intelligatur, quid sit *proprie, non dirigi nostram adorationem in carnem Christi*, addidi statim, accipiendum esse de carne per se, seu in sese (quod idē est) considerata, etiam in ipsa vnione personæ Filij Dei. Quinetiam exēplo illustraui, vt quemadmodum, dum quempiam propter summam intelligendi vim laudamus, (velut Apollo illum, de quo est in Actis Apostolorum cap. 19.) etsi totū quidem Apollo εὐλόγιον dicimus, propriè tamen, & per se, illa laus in ipsius Apollo animo, mente, seu ingenio tanquam proprio subiecto, subsistit, non autem in eiusdem Apollos corpore: sic proprium & verum adorationis nostræ, quæ in totum Christum fertur, obiectum est ipsius Deitas seu diuina natura. Nec tamē (addidi) *Deitatem illam adoramus subsistentem seorsim, separatim, ἀνὰ μέρος, & extra naturam humanam aßumtam*, sed cum ea hypostaticè vnitam, vt totus quidem Christus propterea adoretur, sed tamen sola Deitatis illi cum Patre æqualis (nō autem illius Brentianæ, aut Iacobeanæ, quæ in Christi carne fingitur recēs creata, in tempore nata illiq; communicata) ratione & intuitu ac cogitatione. Immo verò, Smideline, hoc dico & affirmo, esse idem attributionis genus, quum caro Christi in vna illa Christi persona dicitur adorari, atq; quum eiusdem Christi Deitas in eadē persona dicitur pati ac mori, id est, hoc totum prædicationis genus fieri intelligíue per so-

lam

lam ἰδιωμάτων (quæ vocatur) κοινωνίαν, in quo enuntiationis genere, nulla fit, vt ſciunt omnes, alteri Chriſti naturæ realis communicatio eius rei, quæ alterius naturę Chriſti propria ac eſſentialis eſt, ſed tantùm propter vnionem illam hypoſtaticam ac indiſſolubilem, illud quod vnius naturę proprium eſt, alteri per ἀντίδοσιν tribuitur, vt loquitur Damaſcenus. Itaq; nihil eſt, quum hoc dico, vnde mihi potius quàm toti piæ eruditæq́; vetuſtati crimen impietatis & blaſphemiæ affingas. Cæterùm aut teipſum, aut me intellige, Smideline, quando ais à me ſcribi, *in Chriſtum, etiam quatenus homo eſt, adorationem dirigi.* Nam ſi vocem, *homo*, pro tota perſona ponis, fateor id ego quidem & ſcribo: ſin, tuo more, vocabula abſtracta cum concretis, contraq́; concreta cũ abſtractis imperitè confundens, (contra quàm tamen tuus ille Kemnitius, cujus labores tam manifeſtè ſuffuraris, docere potuit) *homo* pro humana natura, dicis, id ego pernego: immo tu, mi homo, in hoc principium, vt ajunt, ſumis. Denique quod ad inuidiam mihi, quantam maximam potes, conflandam, addidiſti, velle me *neutiquam competere carni Chriſti hunc adorationis honorem*, eſt falſiſsimũ. Dico enim cõpetere, ſed ratione vnionis ſeu gratiæ duntaxat, nõ autem, vt tu vis & ſentis, habitualiter, id eſt, quoniam caro illa Chriſti eſt diuinæ ipſius naturæ (quæ verè, & ſola eſt adorabilis) hypoſtaticè vnita, & ab ea in æternum inſeparabilis. Itaque tam facilè, tamq́; verè illam locutionem admitto, & piam eſſe contẽdo, *Homo Chriſtus à nobis adoratur*; quàm hęc eſt per κοινωνίαν duntaxat

taxat ἰδιωμάτων, *Chriſtus Deus gloriæ, pro nobis Crucifixus eſt, paſsus, & mortuus.* Et hæc quidem oſtendūt quàm mala fide mea corrūpas. Quid vero? Tu ne, Smideline, negas, quod affirmo ego, ſolius nimirum Deitatis eſſe proprium hunc honorem, vt religioſo cultu à nobis adoretur? Audi igitur Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, *Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli, ſoli, ſoli, ſoli ſeruies.* Nam vt tuū illud, *ſolam*, ter abs te repetitū, etiam maiore, vt iubet Heſiodus, menſura tibi rependam, en quater *ſoli* dico, quę quater quoque in ſacra ſcriptura eadem ſententia extat, Deut. 6. verſ. 13. 10. verſ. 20. Matth. 4. verſ. 10. Luc. 4. verſ. 8. Verùm pergamus:

IACOBVS AND.

Ne verò Chriſtianus lector exiſtimet tam horrendum & blaſphemum dogma, per me Caluinianis affingi, ipſa Danæi hoſpitis Sturmij verba apponam, quæ ita Germanice ſonant.

DANÆVS

Quod meam ſententiam S. diuinæque ſcripturę conſentientem, Smidelinus filius Andreæ vocat dogma blaſphemum & horrendū, viderit ipſe, quo modo in die illo ſit ipſi Deo, (à quo eam didici) huius ſuæ in eum contumeliæ rationem redditurus: Verum tamen Deus ipſi condonet. Quod nos vocat Caluinianos, certè in Chriſti verba & nomē iurauimus; non in Caluini & Zuinglij, licèt duorum hac noſtra ætate præſtantiſsimorum ac fideliſsimorum Dei ſeruorum. In Chriſtum nō in Caluinum, aut Zuinglium, vti loquitur Paulus, baptizati ſumus. Verùm nos iſte putat ſui ſimiles, vtpote 1. Cor. 1. Matt. 28.

qui

qui iam de ſolis hominibus glorietur,& de vno M. Luthero, tāquam altero quodā ſuo Chriſto,(contra Pauli præceptum tamen) à quo ſe Lutheranū, Lutheranum,Lutheranum vbiq; inſonat,ac appellat: immo ipſum etiam Lutherum,non autem tantùm carnem Chriſti, iam Deum & Diuum proclamet. In quo certè idololatriā nobis priori ac pontificia longè peiorem fabricat,atque (tanquam alter Antichriſtus Romanus) ſeſe, quos velit, ſuis bullis ἀποθεοῦν poſſe oſtētat. Sed audi Auguſtinum, Smidelinc, tractatu 13.in Iohannem Euang. *Aliquem hominē amare pro Chriſto adulterium eſt*. Denique cur me contumeliæ loco hoſpitem viri Cl. D. Sturmij nominet, non video, niſi fortaſſe, vt illi, (quem nominare poſſum) quique anno Domini 1581. Argentinæ primarius Conſul ſiue Bourgemaiſter fuit perpetuam, inſignis illius in me admiſſæ inhumanitatis ac inhoſpitalitatis labem inurat,qua iſte eſt maledicentia in omnes? Et quidem illi Conſuli (quanquam ab iſtius ſectæ nouæ vbiquitariæ hominibus mihi infeſtis incitatus fuerit, tamen merito debetur iſta nota. Nam quum Geneua in Hollandiam ad profeſsionē theologicam, hoc ipſo anno 1581. vocatus venirem,vnâque mecum haberem familiam,id eſt,vxorem & tres liberos tenellos,puellos,(quorum maior natu ne ſeptimum quidem ætatis annum adhuc attigerat) Argentinam ciuitatem, (quæ ſemper antea libera & humana credita fuerat) acceſsi,quoniam ſic ferebat ratio itineris,mihiq; ſecundo Rheno nauiganti erat omnino illac trāſeundum. Nec verò veniebat

bat

bat in mentem pastores illius ecclesiæ & vrbis, qui quamdiu veram Christi doctrinam, ex D. Buceri ore acceptam, syncere retinebant, humanissimi semper fuerant habiti: nuper quorundam factionibus, in meros Cyclopas & dentibus ac ore Christicarniphagos homines, transformatos fuisse. Itaque non satis illius recentis metamorphoseos memor, Argentinam venio, media hyeme, cœlo valde pluuio, & sub ipsum solis occasum, vnâ cum liberis, comitibus, & sarcinis, vt in tam longo itinere fere fit. Sed iam maturè ab vbiquitarijs pastoribus aduersum me fuerant prouisa omnia: Nam aduẽtus nostri rumor ab amicis fuerat ante triduum sparsus, quorum nemo erat, qui de tam robusta vllius pastoris ecclesiæ fraude futura vnquam vel cogitaret. Ergo primùm omnium hospitiũ illud publicum, in quod quicunque ex Heluetia Argentinam aduentant sese recipere solent, habetque bouis insigne, diuertenti mihi præter spem omnium occluditur, ac preter omnem hospitiorum legem, ac morem, etiam in medijs ipsis Afris ac Barbaris, oblatata pecunia denegatur: tamen vt recipiar, vnâ cum comitibus rogo supplex. Vxorem & tenellos illos liberos frigore, & pluuia diffluẽtes, ac pene enecatos ostendo: erant surdæ aures, sanè triste spectaculum, immo lugubre ista spectantibus. Oculi tamen hospitis erant immisericordes. Iam enim nomen meum ab excubijs, quæ in porta ciuitatis sedent, erat exceptum: nec ad Consulem modò, sed etiam ad istius vbiquitarię farinę homines, ecclesiæ pastores & doctores, fuerat delatum.

Illi,

Illi,illi,inquam,nō hoſpes ipſe,(eſt enim ſatis omnibus notum hoſpitum iſtorum hoc eſſe votum,vt quàm plurimos omnis generis conuiuas apud ſe habeant)excludebant.Itaq; non accuſo hoſpitem, qui id faciebat inuitus,ſed paſtores illos vbiquitarios, ſic enim iuſſerant,ſic maturè proſpexerāt, ſic denique decreuerant. Interim nox, pluuia, & frigus nos opprimebat, & ille puerorum humanam opem fidemq; implorantium luctus, & fletus in vicis audiebatur. Quid verò,mihi patri,animi tunc fuiſſe,& quem ſenſum habuiſſe putas, Iacobe Smideline,qui Sturmio, hoſpitalitatē & humanitatem velut crimē obijcis,iſtius inhumanitatis& inhoſpitalitatis tuis ipſe tu author videlicet & magiſter? Verùm alia aliquot hoſpitia vicina tentamus, ibi quoquè omnia inueniuntur ſine miſeratione,licèt paratam pecuniam hoſpiti offerremus. Omnibus fuerat interdictum, ne nos reciperent, Credo iſti paſtores Vbiquitarij, (quoniā in tempus Veſpertinum, & in cœnam, non in prandium aduentus ad eos noſter inciderat)metuerunt ne ſe,ſuamq; carnem,in cœna noſtra ſic nos voraremus,vt ipſi carnem Domini noſtri Ieſu Chriſti etiam impuro ore ſuo ſe manducare & ſcribunt,& putant.Sed ab iſtis Cyclopum & Papiſtarum, & Vbiquitariorum antris iampridem Dei gratia fugimus, & ἀνθρωποφάγους omnes odimus. Interim amici quidam mei, etiam mihi ignoti,de tanta crudelitate, apud primarium illum vrbis Argentinæ Conſulem conqueruntur, quanta eccleſiæ, quanta vrbi, quanta ipſi denique humanitati & iuri gentium iniuria fiat,oſtendunt:

L. Oſiāder ſic ſcribit in epiſtola ad Gallicas & Belgicas eccleſias.

Ille

Ille verò reſpondet, ſe iamdudum reſciuiſſe me in vrbe cum familia eſſe, & qui ſim intellexiſſe. De conſtituendo autem hoſpitio, quanquá vehementer rogaretur, ne gry quidem. Tunc enim obſtabat dictatorium paſtorum vbiquitariorum edictum. Verùm Deus ille Pater miſericordiarum, qui ſuis ſemper, & quidem in tempore adeſt mihi iam in medijs vijs pernoctare vnâ cum familia deliberanti, & tectum aliquod ad meos liberos (inter quos erat filiola recens è cunis ſublata) reponēdos proſpectanti, ὡς ἀπὸ μηχανῆς ſuccurrit, & quorundam ſtudioſorum, ac verè nobilium Germanorũ, (qui Argentinæ perpetuum cum vbiquitarijs bellum gerebant) opera tandem in hoſpitium recipior, ad quod Paſtorum iſtorum edictum ac imperiũ nondum peruenerat: ab ijſdem illis optimis, & nullo quidem meo in ſe merito (quo me in perpetuum ſibi deuinctiorem illi habebunt) mei ſtudioſiſsimis adoleſcentibus hoſpiti commēdor, cuſtodior, aduerſus vim, donec benè mane ſubmonens vir amiciſsimus quidam in aurem inſtillauit.

Heu fuge nate Dea, teq; iſtis eripe flammis,
Hoſtis habet muros.

Interim tamen, quum tot viris bonis (qui Argentinæ tunc adhuc reſtabant) mihi ſemper cariſsimis, imprimiſque illo iam vnico Germaniæ lumine reliquo D. Ioanne Sturmio, inſalutato nollem diſcedere: & illis ipſis, qui in me tam humani fuerant, vellem agere gratias, ſubſiſtere cogebar ad aliquot horas. Sturmium itaque illic tunc vidi, columen & lumen vrbis, & totius Academiæ

Argentinensis antea de facie mihi ignotum, illi in prandio adfui, vbi humanissimè & amicissimè ab eo sum exceptus. Verùm iam nouæ mihi insidiæ interea loci & temporis parabantur. Nam dum ad amicos ita diluculo visendos discedo, lictor consulis idem qui sontes & sceleris accusatos vocare solet, mihi absenti horam ad Consulem condicit bene mane. Tãtum enim Vbiquitarij pastores isti, vel per se, quia Vbiquitarij sunt: vel per suos emissarios effecerant, vt scirent in quem locum & hospitium diuertissem. Quamobrem à Sturmio ad meos rediens, lictorem istum denuò citantem me ad consulem video, sequor, Comitantur me boni aliquot studiosi, rem prorsus nouam in nos statui quiritantes. In Vestam vrbis seu publicam domum deducor, illic & ignarus linguę & de itinere familiáque attonita sollicitus sto, expectans vsquequo ad consulem vocer. Me adesse, & quidem peregrinum, & in procinctu itineris, significatur consuli. Tempus ab eo protelatur, responsum mox à consule dandum nunciatur. Interim tres horæ integræ fluunt. Familia attonita, quid mihi fiat expectat, & ipse satis pro peregrino ex ipso habitu agnoscor, & agnitus moneor à viris bonis mihi fore cum consule, qui Cereri & Baccho non tantùm litarit illo die, sed qui illis plene se ingurgitarit, negotium: hominem præterea esse suopte ingenio iracundum. Itaque ne quid illi responderem. Hac admonitione cautior factus intromittor, video hominem (verum enim dicam, quia historiam, vt est, tibi narrari postulas Smideline) video inquam

hominem

hominem illum benè potum,cui vel reſponſio vna mea(quamuis me per duas horas,totas detinuerit) ſatis fuit. Pluſquam ſexagies me interrogauit an non Danæus vocarer, cuias eſſem, & quò proficiſcerer.Et quia ad eam rem cogebar vti interprete, ille in meum interpretem virum proculdubio primarium,abſque vlla cauſſa tamen,ſic acerbè inuectus eſt,& excanduit, vt manus etiam violentas ipſi adferre contra omnem iuris æquitatem omnemque Magiſtratus moderationem conſul iſte velle videretur: ac niſi lictores iſto conſule longe ſapientiores obſtitiſſent, in eum irruiturus fuerit. Tandem quum præſentibus & audientibus pluſquam xxx.nobiliſs. adoleſcentibus ſtudioſis nihil, niſi meras gerras & nugas, conſul iſte egiſſet, & hanc mihi duntaxat inſignem iniuriam,vt vbiquitariorum ſuorum Dominorum libidini ac ſæuitiæ morem gereret, factam voluiſſet, ita totam hanc actionem concluſit, vt vtrum aliquid in Librum concordiæ ſcripſiſſem, percunctaretur. Cui ego reſpondi,me non potuiſſe, quia nondum eum librum lingua mihi nota vidiſſem: Itaque tota hac re ab iſto conſule, vt videbatur, vbiquitariorum mancipio tandem peracta,ſic diſceſsimus,vt nullum vnquam fœdius ſpectaculum quiſquam viderit.Hæc eſt,Smideline, hiſtoria, quam tu refricas, & vt tibi breuiter exponerem petebas, & propter quam me à D. Sturmio adiutum, exceptumque moleſtè fers: qui ſi Chriſtianus eſſes, didiciſſes, quàm nō ſit probro, ſed laudi,inter mortales omnes ducenda, ne dum inter Chriſtianos,hoſpitali- *Heb. 13.1*

tas, quæ etiam ſuit a prophanis hominibus ſanctiſſimè culta, Sed quod in me conuitium maius diceres, non habebas nugator, itaque illa Sturmiani hoſpitij vmbra delectare te & tibi ſimiles ſtupidos homines voluiſti. Sed venio ad tua.

IACOBVS AND.

Idcirco, & in ſumma, quando Chriſtum inuocamus, & adoramus, (loquimur autem hic de vera inuocatione qua Deus honoratur, & non de externa veneratione, quæ hominibus etiam exhibetur) non dirigitur propriè & per ſe talis inuocatio ad carnem Chriſti.

DANÆVS.

Hæc ex meo ſcripto à Iacobo Andreæ confuſe tranſcripta, & aliquantulum eluxata, tamen agnoſco pro meis. Notet ipſe modò aliam eſſe adorationem, quam ſacra ſcriptura docet tribui viuis hominibus: aliam autem, quæ ſoli Deo reſeruatur. Quod duplex genus poſtea confundit tamen.

IACOBVS AND.

Sed nihil pertinet (iſta adoratio Chriſti) ad hanc ipſam Chriſti carnem.

DANÆVS.

Hoc ſuaue corollarium, & à Iacobo præter meum ſcriptum additum eſt, atque etiam eſt falſum. Nam quum talis ſit enunciatio de perſona & natura Chriſti qualis eſt vnio, certè quemadmodum humanæ naturæ maſſa ſeu caro à Chriſto aſſumta non poteſt dici nihil pertinere ad diuinam eiuſdem Chriſti naturam (ni plane Samoſateni dogma illud impium naturas εἶναι ἀκοινωνήτους πρὸς ἑαυτὰς παντάπασιν ex orco reuocare velimus) ſic neque piè,

que piè, neque orthodoxè dicitur, adorationem illam Christi nihil pertinere ad illius carnem. Eodem enim modo, eademque ratione ad eam spectat, qua in Dei filij persona caro est, id est, quoniam inseparabiliter illius Deitati (quę solùm verè & propriè à pijs in Christo adoratur) vnita est ac manet. Itaque per gratiam vnionis, non autem per gratiam habitualem: per solam κοινωνίαν ἰδιωμάτων, non autem per realem istius honoris attributionem seu κοινωνίαν pertinet hæc Christi adoratio etiam ad ipsius carnem: vti nimirum mors & passio carnis Christi ad eiusdem Christi Deitatem pertinet. Nam licet hæ naturæ duæ sint in vna Christi persona hypostaticè vnitæ, non propterea tamen earum vel essentię, vel proprietates essentiales sunt confusæ, vel per absorptionem vna facta altera, ex quo fit, vt quanquam quod vnius naturæ, velut diuinæ, proprium est ac essentiale, (qualis est religiosa adoratio) communicetur alteri, id est, humanę per gratiam vnionis, propterea tamen non efficiatur hanc adorationem religiosam proprie & in sese (quod isti contendunt) dirigi ad ipsam Christi carnem etiam in vnione manentem. Itaque verba hæc generalia: *Nihil pertinet adoratio Christi ad ipsam carnem,* est mendacium Iacobi Andreæ, quod ipse ex suo splendidè commentus est. In meo autem examine neque scriptum extat, neque pictum.

IACOBVS EX DANÆI PERSONA.

Huius nostræ doctrinæ, inter multa alia, sunt etiam hæc fundamenta & rationes. Prima; *inquit Propheta* *Ieremias* Rationes Danæi. 1. Ratio.

Hier. 7. *Ieremias in persona Dei. Maledictus qui confidit in homine, & posuit carnem brachium suum. Sed Caro Christi, est vera caro, & homo Christus, verus homo. Quisquis autem diuino honore hominem inuocat, vel adorat, is confidit in homine illo, quem inuocat, & adorat. Ergo quisquis preces suas & adorationem ad carnem*
2. Ratio. *Christi dirigit, is ore Dei est maledictus.* Secunda ratio.
Gal. 4. *Hi sunt verè Idololatræ, qui seruiunt, id est, inuocant & adorant illos, qui non sunt natura Dij. Atqui caro Christi non est natura Deus, quamuis vnita sit vero Deo personaliter. Ergo quicunque suam inuocationem ad carnem Christi propriè dirigunt, verè sunt idololatræ. Tantum verò valet vox* (NATVRA VEL NATVRALITER) *vt quamuis verum esset figmentum D. Kemnitij de communicatione essentialium proprietatum Dei reali, tamen hac de caussa non esset caro Christi adoranda, quia sic non esset natura, sed ex gratia Deus.*

DANÆVS.

Etsi possum ostendere multa in his meis verbis à te, Smideline, transcriptis, esse prætermissa, tamen quoniam vtcunque sensum & summam orationis meæ reddere voluisti, hanc tibi culpam benignè condono, ne nodum in scirpo quærere, aut tecum λογομαχεῖν videar velle. Vnum hoc modo te hic monebo, quod de voce NATVRA in secunda ratione mea vrgeo, id verissimum esse, & tam ab Augustino Sermo. 58. in euangelium Iohãnis: tum à Cyrillo in libro de recta fide ad Theodosium diligenter obseruatum: atque etiam ab Ambrosio in epist. Pauli ad Philip. cap. 2. *Adoptiuo Deo* (ait) *non*

flectit

flectit creatura genu, sed vero. Etiamsi adoptiuus Deus sit homo, in gloria Dei Patris non potest esse. Quid verò tu ad illas duas solidas, & ex ipso Dei verbo expressas rationes adfers? Hoc tantum, *Hæc sunt illa blasphema Danæi verba*, de qua responsione tua mox agemus. Exclamare enim, mirari, & conuitiari est strenuè soluere, vt vobis quidem videtur, obiectum argumentum: sed hoc ne pueri quidem credũt. Verum pergamus, & quomodo alias meas rationes recites videamus.

IACOBVS EX DANÆI PERSONA.

Quisquis conseruum & fratrem diuina inuocatione adorat, per Spiritum sanctum accusatur & damnatur Apoc.19.vers.22. Atqui Christus, qua homo est noster conseruus, & ex fratribus vnus, etsi primogenitus est Christus. Ergo quatenus est homo, non est adorãdus nec inuocandus. Quarta ratio, *Solus Deus est inuocandus Matth.4. Caro Christi non est Deus. Ergo inuocari non potest.* Quinta ratio, *Qui creaturam adorat vel inuocat honore diuino, is blasphemus est, Deut. 4. 6. 10. Caro Christi etsi sit glorificata & personaliter filio Dei vnita, creatura tamẽ est, vt Augustinus homil. in Iohan.58. scribit. Ergo quisquis adorationem suam ad carnem Christi dirigit, is blasphemus est.*

Danæi rationes. 3. Ratio. 4. Ratio. 5. Ratio.

DANÆVS.

Intelligat lector vocem *dirigit*, ex mea mente, nimirum tanquam in proprium, & ipsum suę adorationis obiectum, quod isti sentiunt. Nam Deitatem Christi non absque ipsius carne adoramus, ne dissoluatur illa personæ vnitas. Sed quid ad hæc nostra argumenta Iacobus. Illud suum occinit.

Hæc sunt illa blasphema ipsius Danæi verba, quod ad solam, iterum solam, solam, inquam, Diuinitatem vult adorationem & inuocationem dirigi. Si solam Deitatem accipis, Smideline, quo sensu ego, videlicet pro ipso ac proprio adorationis obiecto, nihil est quod calumniari possis, aut nos refuta, sed tu, *solam* Deitatem pro separatam à carne semel assumta sumis, quo modo neque dixi ego, neque sensi. Et in eo te planè sophistam & vocis huius, *solam*, sola ambiguitate in re tam seria tamen ludere & rixari velle ostendis. *Solus* enim, vt Dialectici docent imprimisque Ammonius in Aristotelem, duplici significato vsurpatur, vel στερητικῶς, vel ἀποφαντικῶς: & ne te hîc vetulum iam senem pluribus doceam, tu eum vide. Nec enim est eadem significatio huius vocis, quum ait ille *solus cum sola*, atque quum vulgo dicimus, *solas crepidas, solum pallium, solum ensem habuit.* Sed qui solùm vernaculam illá tuam linguam videris iam meminisse, tam bonos authores nequaquam legas. Verum perge Iacobe.

IACOBUS AND.

6. Ratio. Danæi. Sexta ratio, *Paulus quum docet Christum inuocandum esse, declarat secundum quam naturam hoc illi tribuendum sit, quum illum nominat Deum Rom. 9. Ergo oportet Christum quatenus Deus, & non qua homo est, inuocare.* Septima ratio, *Dominus Is. 43. ait*

7. Ratio. *Gloriam meam alteri non dabo. Caro Christi non est Deus: Ergo gloria Dei illi non debet attribui. Gloria vero Dei est inuocatio, quæ tantummodo Dei est.*

DANÆUS.

Hîc substitit Iacobus, & duas, quæ sequuntur,

rationes meas aſtutè prætermiſit, quoniam ſi vel ſolum recitarentur, eum plane iugulabant, & Neſtorianum eſſe conuincebant. Verùm ne qua veritati, ex illis omiſsis, fraus fiat, ecce eas in bonorum virorum gratiam adijciam. Hæc igitur fuit octaua ratio mea. *Hic olim fuit Neſtorij error, vt Chriſtum qua homo eſt, vna cum verbo doceret eſſe adorandum. Ergo Neſtorianus eſt, qui idem docet & vrget. Patres orthodoxi omnes docent, noſtram inuocationem & adorationem non in ipſam carnem Chriſti etiam in hypoſtaſi filij Dei manentem, dirigendam eſſe, ſed in ipſam filij Deitatem. Ergo Patribus orthodoxis & pia eruditæque vetuſtati, ac eccleſiæ contradicit, qui vult, & ſentit, & dicit, quum Chriſtus adoratur, aut inuocatur, ipſam Chriſti carnem eſſe quoque huiuſmodi adorationis & inuocationis obiectum.* Athanaſius Dialog. 5. contra Arrianos. Auguſtinus in Iohan. 58. Cyrillus de recta fide ad Theodoſ. Damaſcenus lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 8. vt alios nunc omittam, quoniam poſtea fuſius, pleniuſque has Patrum authoritates proponam. Nunc quid ad illa argumenta mea, aut potius ipſius S. ſcripturæ reſpondeat Iacobus Andreæ audiamus.

8. Ratio.

9. Ratio.

IACOBVS AND.

Hæc ſunt illa blaſphema ipſius Danæi verba, quibus inuocationem & adorationem, quæ dirigitur ad Chriſtum, quatenus homo eſt, tanquam blaſphemam & idololatricam execratur, & damnat, vultq́ adorationem & inuocationem ad ſolam, iterum ſolam, ſolam, inquam, diuinitatem dirigi, quæ eſt in Chriſti humanitate, cum qua diuinitate Humanitas Chriſti neque partem,

1. Refutatio noſtræ ſententiæ tentata à Iacobo Andreæ eſt puerilis rhetoricatio & exclamatio.

partem, neque quicquam habeat commune.

DANÆVS.

Prima hęc nostræ sententię seu potius ipsius veritatis tentata à Iacob And. oppugnatio ac refutatio constat sola exclamatione, & vocis huius, *Sola*, inuidiosa ac sophistica repetitione. Verùm quum totum hoc Iacobi artificium sit vana ac puerilis declamatio, nullaque sacræ scripturæ autoritate nitatur (quam singulæ rationes nostræ tamen habent) tam facilè, ex Hieronimi precepto, contemnitur, quàm facilè ab eo vaneque scribitur. Tamen hominis istius monendi gratia tria quædam illi hîc suggeremus, è quibus primum ambiguitatem affectatam ac sophisticam: duo posteriora, meram in Deum blasphemiam, ac in meis scriptis deprauandis impudentiam ostendunt. Ambiguum est, quod hîc scribit, adorationem ad Christum, quatenus homo est, directam dici à me blasphemam. Si enim verba hæc, *Quatenus homo est*, *pro quatenus* humanitas in vnica illa Christi persona subsistit (hominis enim vox personam designare solet) falsum est, quod ait, quodque mihi affingit. Fateor enim, & sentio, semperque sensi & scripsi illam nostram Christi adorationem in totam, totam, totam inquam Christi personam (quæ & verus Deus est, & homo verus) ferri: sed non in totum Christi. Ergo quatenus homo ille est & subsistit in persona filij Dei, adoratur quoque, sed duntaxat per gratiam vnionis. Sin autem verba hæc, *quatenus homo est*, accipit, vt significent, quatenus humanæ naturæ massa à Christo assumpta, illique personæ manens

nens vnita, in ſeſe, & per ſeſe ſpectatur (quæ iſtius hominis mens eſt) idem adhuc (quod in examine antea dixi) nunc affirmo, nempe non debere illam noſtram Chriſti adorationem ferri in carnē Chriſti in ſe & per ſe, licet in ipſa perſonæ vnione conſideratam. Videt ergo Iacobus vt mei calumniandi cauſam auidè captans, vocibus ambiguis de induſtria, more ſophiſtarum, vtatur, dum voces has, *Quatenus homo*, inſidioſè & ambiguè vſurpat. Hoc igitur primum eſt, de quo eum hic fraternè monitum eſſe volui. Alterum eſt, ipſum impiè planè & loqui, & ſentire, quum hîc ſcribit, *Diuinitatem*, id eſt, *Deitatem Chriſti* (ſic enim iſti imperitiſsimè *Deitatem* & *Diuinitatem* θεότητα, & θειότητα id eſt, cauſam & effectum confundunt) quum, inquam, ſcribit, *Deitatem Chriſti eſſe in eiuſdem humanitate.* Deitas quidem Chriſti eſt hypoſtaticè humanæ naturæ à ſe aſſumptę vnita: eam implet virtute, quę nō aliunde, id eſt, ex alia perſona, aut extra in eam defluit, ſed quę ex ipſamet illa cui humanitas tā arcto vinculo vnita eſt, perſona ſcaturit, & quæ in ipſa illa Chriſti Deitate humanitati coniuncta eſt eſſentialiter. Veruntamen neque Deitas Chriſti propterea propriè eſt in humanitate aſſumpta, cōcluſa, ſed eam hypoſtaticè potius implet ac ſuſtē-tat: neque etiam naturę illę Chriſti diuerſæ (Diuina nimirum & humana) per illam vnionem hypoſtaticam, fuerunt inter ſeſe, aut confuſæ, aut immixtę, aut immeantes, & penetrantes, ſiquidem de ipſa Diuinæ naturę eſſentia (quod facit hîc Iacob. And.) non autem de ipſius in naturam humanam

aſſumptam

assumptam effecto, dono, & gratia loquaris. Ergo hæc locutio, *Deitas Christi est in ipsius humanitate* vel concludit certo loco Deitatem, vel nisi ex nostrorũ mente explicetur, σύγχυσιν naturarum in vna illa Christi persona inducit, qui error est Eutychianismi viuus, & iam pridem synodo Chalcedonensi meritò condemnatus. Conuenerunt enim in vnã Christi personam illę duæ naturæ ἀσυγχύτως, vt loquuntur patres & ἀτρέπτως Damascenus *Manserunt naturæ etiam post hanc vnionem impermixtæ.* Ergo aut impius est Iacobus iste, aut quid sibi ista sua phrasi velit, explicet. Tertium est, de quo monendus est Iacobus, & in quo manifestè deprauat mea scripta, nempe quum quasi ex me sic scribit, *cum qua diuinitate humanitas Christi neque partem, neque quicquam habet commune.* Imò verò credo, totoq́ue pectore confiteor, & quidem certissima fide, multa esse inter naturæ humanæ massam à Christo assumptam, cum ipsius Deitate communia, veluti primum ipsam in vnica persona vnionẽ hypostaticam, ex qua fit, vt illa natura assumpta subsistat in ipsa persona Deitatis Filij Dei: atque inde euenit, vt, per ἰδιωμάτων κοινωνίαν, quæ sunt vnius naturę propria, communicẽtur alteri ratione personæ, id est, per verba totã personam Christi designantia. Hæc igitur est prima communio, quam agnosco, deinde infinitorum operum, quæ ἀποτελέσματα patres vocant, communionem agnosco, qualia sunt omnia nostræ redemptionis opera, velut nostra Iustificatio, Regeneratio, Peccatorum condonatio, Reconciliatio cum Deo, Illuminatio,

Damasc. lib. 3. orthod. fidei. Cap. 17.

minatio, vita denique spiritualis, in quibus tamen ipsis operibus manent ἐνέργειαι seu operationes cuiusque naturæ illis propriè & inconfusè, Quod tamen neque iste, neque Kemnitius existimant, vtpote qui Monothelitarum errorem planè iam renouarint, & vnam eandemque operationem esse credant, non tantum opus, diuinæ & humanæ in Christo naturæ. Tertiò credo, confiteorque, realem immēsorum Deitatis in humanam Christi naturam à se assumptam communicationem, ex qua caro seu humana Christi natura supra omne rerū creatarum etiam cælestium genus reipsa euecta est, fruiturque reipsa in cœlo ea gloria & maiestate, qua ipsis quoque beatis ac electis Dei Angelis sit incomprehensibilis ac admiranda quæ tamen propterea non sit ipsamet essentialis Deitatis Christi gloria aut maiestas, quemadmodum tamen isti pessimè, & ex Eutychianorum grauissimo, & iam pridem damnato errore Germaniæ inculcant. Iac. quidem And. nomine *realis essentialium* Dei proprietatum in humanam naturam *effusionis* : Kemnitius autem (quod re quidem ipsa idem est: sed verbis interpolatum) earum mutua alterius in alterum *penetrantia & immeatione*, quam naturarum περιχώρησιν ille nominat. Verùm homines vbiquitarij putant negari à nobis eas Christi naturas habere inter se quicquam commune, nisi concesserimus inter eas omnia reipsa, & habitualiter, vt vocant, esse communicata. Id quod tum Eutychianum, tum etiam Nestorianum est, vt dixi. Vident igitur omnes, quàm calumniose, quæ neque ex sensu,

nequeex

neque ex verbis meis colligi possunt; affingit mihi iste impostor Iacobus.

IACOB. AND.

2. Refutatio nostræ sententiæ tentata à Iacobo Andreæ est naturarum in vna Christi persona vel confusio, vel abolitio.

Contra docet scriptura quod omnes creaturæ se coram carne & humanitate Christi prosternant, imo genua flectant, & illi diuinum honorem exhibeant, tanquam quæ constituta sit Dominus, & in gubernationem diuinam admissa, quo honore Caluinistæ, quantum in ipsis est, carnem Christi spoliant.

DANÆVS.

Habuit Iacob. And. in animo, quum hæc scriberet, duos ex Pauli epistolis locos, vnum, ex epistola ad Ephesios: alterum ex ea, quæ est ad Philippenses: vterque verò sic habet. Et primum quidem ad Ephesios scribens Paulus sic ait, Eph. 1. vers. 19. *Et quæ sit excellens illa magnitudo potentiæ (Patris) in nobis, qui credimus pro efficacitate fortis roboris ipsius, quam exeruit in Christo, quum excitauit eum ex mortuis, & collocauit ad dextram suam in cælis longe supra omne imperium ac potestatem, & potentiã, & dominium, & omne nomen, quod nominatur non solùm in hoc sæculo, verùm etiam in futuro: & omnia subiecit eius pedibus, eumque constituit super omnia caput ipsi ecclesiæ.* Deinde ad Phil. cap. 2. vers. 8. sic Christi gloriam describit, *Et habitu compertus (Christus) vt homo, ipse se summisit, factus obediẽs vsq; ad mortem, mortem autem crucis. Quapropter etiam Deus ipsum in summam extulit sublimitatem, ac donauit ei nomen, quod est supra omne nomen, vt ad nomẽ Iesu omne genu se flectat cælestium, ac terrestriũ, & subterraneorum, omnisque lingua confiteatur, Dominum*

Iesum esse ad gloriam Dei patris. Ex his autem Pauli verbis duo quædam præcipuè colligimus, vnum, ſummum ac plane diuinum imperium, dominatū, potentiam, gloriam ac honorem hîc à Paulo deſcribi, quum illud appellat nomen, id eſt, potentiam, ſupra omne nomen ac dominium (ſic enim vox *Nomen* hîc & paſsim in S. ſcriptura accipi debet Matth. 28. verſ. 19. Act. 4. verſ. 12.) Tam auguſtum enim tamque maieſtate plenum oſtendit hoc imperium, de quo agit, vt illi genu omne cæleſtium, terreſtrium ac ſubterraneorum ſeſe flectat. Quæ certè vnius Dei propria ac peculiaris eſt gloria, adoratio, ac honos Ieſ. 45. verſ. 23. Ro. 14. verſ. 11. *Mihi omne genu flectetur* inquit Dominus. Et quoniam nobis de hoc primo capite cum noſtris aduerſarijs vbiquetarijs conuenit, nihil neceſſe eſt vt illud iam pluribus explicemus. Alterum eſt igitur, quod hîc quoque docet Paulus. Hunc verè diuinum cultum ac adorationem religioſam, id eſt, vnius Dei peculiarem competere Chriſto. Id quod verba ipſa Pauli vtroque illo loco perſpicuè declarant, vt de hoc quoque nulla dubitatio reſtare poſsit. Sed de eo iam grauiſsima inter nos & illos quæſtio verſatur, cuius naturæ reſpectu, vtrum diuinæ tantùm, an tātum humanæ (de Chriſto enim vtramque illam naturam in vna perſona hypoſtaticè vnitam habente ac retinente agit proculdubio Paulus) an vtriuſque naturæ ratione diuina illa gloria à Paulo deſcripta tribuatur Chriſto, Iacobus iſte, vtpote qui ſe Germaniæ dictatorem ipſe dixerit, pro illa ſua autoritate pronuntiat, hanc diuinam

diuinam adorationē, & gloriam à Paulo commemoratam tribui etiam Christi carni seu humanitati, id est, tribui Christo ratione carnis & humanæ ipsius naturæ assumptæ & glorificatæ. Et certè, si quisquam in sua caussa iudex ferendus est, iste pro se vindicias dixerit, atque sua ipsius sententia victor superiorque discesserit. Verùm nos alios illi iudices ferimus, & eos quidem sanctissimos, nimirum Patres orthodoxos. Chrysostomus Homil. 3. in epist. ad Ephes. hunc locum explicans, & cuius naturæ respectu etiam Homini Christo hæc adoratio competat exponens, docet, non *carnis seu* humanitatis, sed *Deitatis seu* Dei verbi in illo homine inhabitantis ratione Christo homini hunc honorem tribui, *Ecce*, ait, *vt homini Christo omnis creata virtus, quasi ancilla Domino substrata sit, idque propter* INHABITANTEM IN IPSO DEVM VERBVM. Nam vt ait idem Homil. 7. in Philip. etsi vnitę sunt in illa vnica persona duę illę, nempe, Diuina & Humana, naturæ, *nec confusæ tamen, nec immutatæ fuerunt in Christo,* vt quod vnius essentialiter proprium & essentiale est, alteri conueniat reali attributione. Ambrosius in commentarijs, ac primùm quidem in epistolam ad Ephes. eodem modo nomen illud seu gloriam (de qua illic Paulus) ad naturam Christi diuinam perspicuè refert. *Hoc propter incarnationem filij Dei, vt etiam homo factus super omnes cælos esse dicatur, & super cunctam creaturam sedem ad dextram Dei, habens* NOMEN DEI PER NATVRAM, *non per adoptionem, vt cognoscant illum esse filium Dei, qui illum crucifixerūt.*
Honor

Honor enim, quem illi dedit per generationem (nempe diuinam)*tunc manifestatus est, quum natus homo passus est, & victa morte resurrexit, ascendẽs vnde descenderat, supra omnes cælos.* Item, *Patrem dicit filio omnẽ creaturam subiecisse, vt quia omnia per ipsum fecit,* (non quidem per humanam Christi carnem quæ nondum erat, sed per ipsum, quatenus est filius, verbum Patris, ac proinde diuinam Christi naturam hîc describit Ambrosius) *ipse omnium caput sit & Dominus.* Sed quid clarius dici potuit, quàm quod idem Ambrosius in Epistola ad Philip. vbi hanc ipsam Iacob. And. sententiam ex professo refutauit, quasi aliquos id dicturos præsentiret? *Quibusdam videtur,* ait, *homini* (id est humanæ naturæ) *donatum esse nomen, quod est super omne nomen, quod nullo genere, nulla ratione conuenit.* Nempe ne dicantur naturæ in Christo esse exæquatæ, quod putat Smidelinus. Sed manifestius deinde de carne Christi agit idem Ambrosius his verbis. *Quomodo ergo hoc* (Dedit illi nomẽ &c.) *ad Corpus potest referri, vt Dei nomen corpori,* (id est, Carni, sic enim idem Ambrosius interpretatur postea) *sit donatum, quum constet Christum hominem esse Deum. Quia nec* DIGNVM EST, VT DEVS IMMVTETVR IN CARNEM (audis Smideline?) neque CARO HOC POSSIT EFFICI, QVOD DEVS. Quid apertius contra vbiquetarios carnem Dei ἀποθεοῦντας seu Deum facientes, (dum nimirum propriam & peculiarem Deitati adorationem, carni Christi per sese tribuunt reipsa) dici potuit? Verùm & istud Pater ille pius diuino quodam propheti-

eoque ingenio præuidit, quod isti vbiquitarij vbique nunc cum tanto boatu clamant & ingerunt, Carnem seu Humanam Christi naturam non esse, ipsam quidem à se Deum & αὐτόθεον, sed esse per Andreanam effusionem, id est, realem idiomatum Deitatis essentialium in humanam naturam: vel per immeationem seu περιχώρησιν Kemnitianam effectam gratia & adoptione Deum. Itaque propter illam gratiam seu Deitatem aduentitiam carnem esse diuina adoratione dignam ac capacem. At verò Ambrosium hoc quoque loco isti eorum errori maturè obuiam euntem audiant, *Sed fortè* (ait Ambrosius illam Andreanam gratiam carni Christi aduentitiam refutans) *vt in adoptionem Deus esset & hic color est* (id est nugamentum) Ratio. *Incipiet enim ex parte verus Deus esse Christus & ex parte adoptiuus: aut duo dij:* (erit Christus) *sed aliud scriptura significat. Illi enim donatum significat, qui se exinaniuit, qui formam serui accepit, qui in similitudine hominis factus est homo, qui Patri obediuit. Si homo Deo Patri obediuit, quid magnum est, quod dixit Apostolus? Sed hoc magnum dicit, quia cùm æqualis esset obediuit. Sed videamus, quid de eo scriptum sit, propter quod superexaltauit eum Deus, inquit, & donauit ei nomen, quod est supra omne nomen &c. Consideremus nunc dicta, & sic aduertamus vim elocutionis: certè nomen, quod super omne nomen est, Dei nomen est. Sed si per naturam non constat hoc nomen* (id est si non de natura Christi diuina intelligitur, quod dicit Paulus, Christum sic adorari & tam augustum nomen habere) *non est supra omne nomẽ. Appellatiuum enim*

nomen

nomen in solo vocabulo est, non in nobilitate naturæ. Et adoptiuo Deo(qualis erit caro Christi etiam per realem effusionem, Deificata) *non flectit creatura genu, sed* VERO: NON CREATVRÆ. *Et quomodo fieri potest, vt homo* (id est, humano natura) *sit in gloria Dei Patris. Etiamsi adoptiuus Deus est homo* (id est, caro Christi humana) *in gloria Dei patris esse non potest. Nam ei hoc competit, qui natus est de Deo, in gloria enim Dei patris esse, nihil differre à Deo est, vt vna gloria sit patris & filij per* COMMVNEM SVBSTANTIAM *& virtutem. Est enim hæc vnitas naturæ.* Ex quibus intelligimus Ambrosium sic explicasse, & quidem meritò, Pauli locũ vbi de Christi gloria & adoratione agit, vt quemadmodum gloria verè diuina illic à Paulo describitur, sic eam Christo, quamuis homini, solius tamen diuinæ ipsius naturæ ratione seu respectu propriè tribui interpretetur ac doceat. Hieronimus in minoribus commentarijs ad epistolam ad Ephes. *Et donauit illi nomen super omnem principatum, Quia vnũ est iam*, ait Hieronimus, *cum Deo assumptus homo, qui suscitatus est*. Et in epist. ad Philip. *Adorant hominem cum Verbo assumptum, qui est in gloria Patris, id est, in natura & gloria Deitatis, dum eiusdem est gloriæ, cuius est Pater.* Quod non de hominis Christi carne, sed de hominis Christi Deitate proculdubio intelligendum est. Hæc enim Christi Deitas sola est eiusdem gloriæ cuius & pater, quoniam de illa duntaxat sua natura, non etiam de humana natura aut carne à se assumpta dixit Christus: *Ego & Pater vnum sumus*, Ioan 10. Augustinus lib. 2.

cóntra Maximinum, ita hunc quoque locum interpretatur, vt doceat eam adoratiónem homini Christo seu serui formæ competere, quoniam in ea habitat personaliter Deitas, *& nominatur, atque adeo est ille homo vnigenitus Dei filius.* Ergo non ad carnem, sed ad Deitatem Christi ea gloria, cultus, adoratioque religiosa propriè pertinet, etsi tamen toti ὑφισαμένῳ, seu (quemadmodum loquuntur Scholastici) toti personæ ac Subsistenti defertur, ne hypostatica illa duarum naturarum in Christo vnio diuellatur. Verùm fortasse exceperit Iacobus, Paulum esse vsum verbo *Dandi & donandi*, quod ad diuinam naturam propriè referri nequaquam possit: sed duntaxat ad humanam seu carnem, ex quo fit, vt ipsi Christi carni per se illa adoratio tribuenda videri possit. Huic autem obiectioni respondebo, si voluero, quod Ambrosius, etiam de natura diuina intelligi, verbum Dandi posse. *Quid, rogo, contrarium est, si filius donum à patre accepisse dicatur, quum omnia filij à Patre sint, à quo & cũcta esse creduntur.* Vel respondebo illud, quod Anselmus, *Propter vnitatem personæ potest Diuinitas dici exaltata, in humanitatis exaltatione.* Tamen, vt huic gratificer, illud facilè concedo, quod vrgebit, *Donandi* vocem ad humanam Christi naturam propriè pertinere: sed dico eam esse datam humanæ illi Christi carni gloriam, non qua fieret ipsa Deus, aut Deo æqualis. (Id enim vel sentire, vel etiam affirmare, quod isti tamen reipsa faciunt, & si verbis negent, est prorsus Eutychianum) sed qua infinitis interuallis, & toto ipso gloriæ genere diuerso

caro

caro Christi subsideret Dei gloriæ essetq; ea inferior: Illa igitur carnis infirmitas, quæ in Christo antè ipsius crucem, pasionem seu mortem fuit, per & post resurrectionem illi ab eodem patre adempta est (à quo dicitur suscitatus à mortuis) pro qua infirmitate ea gloria carni Christi data ac reipsa collata est, vt Christus Homo, qui Deus ab æterno fuerat, Deus iam manifestè, nullaque carnis infirmitate obstante appareat. Nec enim dubium est, quum illa serui forma, quam Christus in natura humana prius infirma habuit, & propter quam dicitur fuisse minor Angelis Heb. 2. vers. 9. imò velut terræ vermis apparuisse Psal. 22. fuerit magnum Deitatis in illa persona hypostaticè habitantis velum, eiusque cernendæ & perspicuè agnoscendæ impedimentum: quæ iam non modò sublata, sed etiam in summam (quantam vlla creatura capere potest) maiestatem commutata est, ac proinde iam magnũ sit illius æternæ Christi Deitatis & videndæ & illustrè agnoscendæ adiumentum. Quemadmodum eadem lux longè obscurior est si per lucernam obscuram, quàm si per claram, diaphanam, pelliridamque luceat, & cernatur. Eò pertinet, quod dixit Christus ipse, *Pater glorifica me ea gloria, quam habui apud te, antequam hic mundus fieret. Ioan.* 17. Nam quemadmodum dum hîc fuit carne indutus Christus, sub eius infirmitate Deitas ipsius obscurè delituit: sic iam in eadem carne, in qua abiectus & ignobilis in Mundo prius vixit, ad summum honoris gradum euectus est & exaltatus, adeò vt ad dextram Patris etiam homo

 sedeat.

ſedeat. Itaque verè Anſelmus in illum Pauli locum ad Philip. *Poſt crucem manifeſtatur quid à Patre, quū generaretur, accepit, quum a creatura cœpit ſciri homini non eſſe datum Nomen Dei, ſed æqualem fuiſſe, qui ſe exinaniuit.* In ſumma illa gloria & adoratio, de qua Paulus, eſt de tota Christi perſona intelligenda, quatenus Chriſtus eſt Deus in carne manifeſtatus: propriè tamen & per ſe eſt ipſius Deitati, non carni tribuenda. Cæterùm breuitatis gratia nunc omitto reliqua ſecundæ Iacob. And. refutationis vitia, veluti quum ſic concludit, *Creatura agnoſcūt Chriſtum etiam hominem Dominum ſuum*, ergo diuina adoratione eum adorant, quaſi ſcilicet Dominatio & religioſa adoratio ſeſe mutuò conſequantur. Item quòd obſcurè ait, *carnem Chriſti admiſſam in diuinam gubernationem*, quaſi Deum illa gubernet.

3. Refutatio tentata à Iacob. And. eſt mera in nos calūnia, & eius naturæ, quæ ex patre ab æterno eſt, cum ea, quæ ex V. Maria ſumpta eſt cōfuſio in Chriſto.

IACOB. AND.

An verò hoc non eſt perſonam Chriſti diſcerpere, & ſecundum craſſum Neſtorianiſmum duos conſtituere Chriſtos? vnum quidem, Deum, inuocare: alterum hominem, quem non liceat inuocare, ſed qui ipſe tanquam ſeruus, & conſeruus noſter Deum debeat inuocare? Nunquid hoc eſt ex Chriſto Mariæ filio purum hominem efficere, qui non ſit Deus, & cum honore & maieſtate Dei nihil habeat commune, ſed planè ab ea ſit excluſus?

DANÆVS.

Quam calumnioſè nobis hoc tribuatur, quaſi ſentiamus humanam Chriſti naturam nihil habere cum eiuſdem Deitate commune, abundè ſupra

docuimus

docuimus & confutauimus. Restat igitur vt obiectum hîc nobis à Iacobo isto Nestorianismum diluamus, quem ipse (si quis vnquã alius) mirificè & manifestè tamen, renouat, dum naturas Christi, humanam nimirum vult esse per realem suam effusionem (quidquid verbis negat) diuinę exæquatam. Ergo tam fœdam labem à nobis facillimè abstergemus: ipse verò eam à se non potest. Quînam verò Nestorianus ego, qui tam apertè, totoque corde, & ore confiteor vnicam esse & singularem Domini N. Iesu Christi personam, quæ duabus naturis, Diuina nimirum ac humana hypostaticè inter se vnitis constet? Hoccine verò est Nestorianum esse? Isne duos Christos constituit, Smideline, qui vnicum duntaxat fatetur, & agnoscit? At excipis, ***non idem humanæ, quod diuinæ naturæ per omnia*** reipsa, & reali participatione à nobis tribui. Respondeo, Neque Christus ipse tribuit, qui nequaquam tamen propterea Nestorianus abs te fortasse vocabitur, licet sis maximè blasphemus. Ait enim de se Deo, seu de natura sua diuina, ***Pater & ego vnum sumus:*** ait idem de se homine, seu de natura sua humana, *Pater maior me est*, Ioan. 10 & 14. Discerpsit ne igitur tunc seipsum Christus? Nequaquam, Quid? Quum Apostolus ad Hebreós tribuit, & quidem diuerso separatoque capite, hæc Christi deitati, *Adorent eum omnes Angeli eius.* Item, *Tu initio terrã fundasti Domine &c.* Heb. 1. cap. & ista alio capite, Humanæ eiusdem Christi naturæ, *Paulisper factus est inferior Angelis* Heb. cap. 2. Item, *Omnia subiecisti sub pedibus eius*, eratne

 Apostolus

Apoſtolus ille Neſtorianus? Quid, quum Patres omnes orthodoxi, & qui Neſtorium ipſum acerrimè oppugnarunt, docent, alia diuinæ, alia humanæ Chriſti naturæ reipſa competere, ſuntne tibi, Smideline, Neſtoriani? At præterquam vni tibi Neſtoriano, rectè nulli alij homini Chriſtiano videbuntur fuiſſe Neſtoriani. Quid ita? Quoniam dum ſic ſuum cuique naturæ Chriſti ac proprium relinquunt, non ſeparant diuelluntque (quod putas) Chriſti perſonam: ſed naturas tantùm in illa vnita perſona diſtinguunt, quæ in ea manẽt, etiam poſt vnionem, & quod ad eſſentiam, & quod ad eſſentiales proprietates, inconfuſæ ac incommutatæ: imo etiam incommutabiles. *At verò*, ais, *filius Mariæ fit hoc pacto purus homo, fit ſeruus, fit conſeruus noſter, fit pro nobis Deum patrem inuocans.* Verùm audi Smideline, quid tibi reſpondeam. Primùm dico te verè eſſe Neſtorianum, qui filium Mariæ & filium Dei, tanquam duos filios, ac proinde duas perſonas facias. Nam *filij* vox proculdubio perſonæ nomen eſt, vt qui Chriſtum duos filios dicit, quod iſti faciunt, ijdem illi duas perſonas in Chriſto conſtituant oportet, & certè ex ipſomet Neſtorianiſmi fõte, id eſt, ex ipſo Neſtorio ſumpta eſt hæc loquendi ratio, *Filius Mariæ, Filius Dei*, & ab And. Muſculo tuo fraterculo, ſed homine proculdubio Manicheaniſmum reuocante, & poſtea à tuo parente Iohanne Brentio noſtris temporibus eo ſenſu, quo tu iam accipis & ſcribis, vſurpata. Hîc igitur teipſum à Neſtorianiſmo purga, Smideline, ſi potes, qui nobis illũ temerè obijcis. Deinde dico,

nequaquam

nequaquam à nobis conſtitui Chriſtum ex Maria virgine natum, purum hominem, quum dicamus Verbum ex Maria virgine fuiſſe *natum*, quoniam iam, imò ab æterno exiſtens verbum & quidem perſona, carnem ex ea ſuſcepit, denique quum cōtendamus eam ipſam naturam, quæ ex corpore ſeu carne Mariæ ſanctificata, ſumpta fuit à verbo æterno, eſſe in vnam cum ipſo æterno verbo perſonam indiſſolubiliter inſeparabiliterque hypoſtaticè vnitam. Ergone intelligis, vt non ſit Chriſtus ex Maria natus purus homo, qui à nobis etiā verus Deus, & Patri æqualis agnoſcitur. Sed tu, Lerna hæreſeon, putas ipſam Deitatem eſſe eam ipſam naturam, quæ ex virgine Maria ſumpta ſit: & eam carnem, quam habet Chriſtus ex Maria, fuiſſe euectam in ipſam deitatem per tuum illud realis effuſionis idiomatum eſſentialium commentum, ac proinde [illegible]tas fuiſſe in Deum mutatam. Imo diſce, Smideline, licet ipſum æternum Dei verbum ex Maria virgine natum ſit, naturam tamen, quæ ex carne B. illius virginis deſumpta eſt, & eſſe, & manere in æternum humanam, nequaquam autem aut eſſe, aut poſtea fore Deum. Porrò quod tu homo veri Chriſti muneris ignarus abſurdum putas & exclamas, quum dicitur Chriſtus, quatenus homo eſt, *& Dei ſeruus, & noſter conſeruus*, & *Deum pro nobis inuocare*, planè, quàm ſis non modo rudis, ſed nullus omnino Chriſtianus Theologus oſtendis. Quid enim notius, quàm illud Apoſtoli ad Heb. ex Pſalmis acceptum, & ad Chriſtum, qua homo & caro eſt, accommodatum: *Annuntiabo fratribus*

meis nomen tuum, Heb. 2. Illud Lucæ ex Ief. 61. *Spiritus Domini ſuper me &c.* Luc. 4. Item illud Mathæi ex Ieſ. 42. de Chriſto. *Ecce ſeruus meus, quem elegi, &c.* illud Heb. 4. verſ. 14. 7. verſ. 25. 9. verſ. 24. *Habentes igitur Pontificem magnum, qui penetrauit cælos; Ieſum filium Dei, ſemper viuentem, vt interpellet pro nobis, vt appareat in conſpectu Dei pro nobis:* Item illud Chriſti, Iohan. 4. *Vos adoratis quod neſcitis: nos adoramus quod ſcimus.* Vbi vide Cyrillum. Sed quid pluribus in re tam certa, tamque manifeſta teſtimonijs eſt opus?

IACOBVS AND.

4. Refutatio noſtræ ſententiæ tentata à Iacobo And. eſt ignoratio variorum genu flexionis finiũ ac generum, ac perinde æquiuocatio.

Vbinam legimus in Euangelio, quoties coram homine Chriſto prociderunt, & adorantes dixerunt, Ieſu fili Dauid miſerere mei (vbi inuocationem, & precationem ſuam ad carnem Chriſti, & humanam ipſius naturam propriè direxerunt, & ipſum inuocarunt etiam quatenus homo eſt) tunc illis dixiſſe Chriſtum, maledicti eſtis, idololatræ eſtis, blaſphemi eſtis, damnati eſtis, nõ ſic facite. Ego veſter ſum conſeruus, aut ſimilia, quemadmodum hoc loco blaſphemat Danæus.

DANÆVS.

Huius argumenti quarto loco à Iacob. And. ad nos (ſi poteſt, id enim laborioſe conatur) refutandos allati ſolutio eſt facillima. Et tamen hoc ſuum telum tanti momenti eſſe putat iſte, vt inde in familiaria ſibi conuitia in nos ingerenda ſcurriliter exſiliat, ac mimicè tãquam iam victor exultet. Sed illud ſtolidorum hominum eſt, *Canere triumphum antè victoriam,* quam nobis (quia Germanicè duntaxat,

duntaxat,id est,peregrino nobis idiomate scribit) mutis se relaturum esse sperabat. Ecquæ igitur est istius sophistę ratiocinatio? *Qui Christum hîc versantem ac viuentem adorarunt, ait, non sunt tanquam idololatræ ab eo reprehensi. Ergo caro Christi, dum religioso cultu eum adoramus, est quoque illius nostræ adorationis proprium obiectum.* Nugas & gerras agis, Smideline, dum hæc vel sentis, vel scribis. Nec enim qui Christum (quem oculis corporis cernebant in hoc mundo) religioso illo cultu venerati sunt, in ipsam carnem Christi, sed in ipsam deitatem intuebantur, seque suamque illam adorationem referebant. Adorabant enim illum, vt verum Deum in carne manifestatum (quemadmodum loquitur Paulus, Timoth.3.vers.16. Sic Petrus adorauit, addiditque: *Tu es Christus ille filius Dei viuentis.* Matth.16.vers.16. Sic Thomas adorauit, & exposuit quem, qualémue illum adoraret, nempe non hominem, sed Deum, *Dominus meus, & Deus meus es.* Iohan.20.vers.28. Cæterùm Christus contra quam scribit Smidelinus, id est, scripturæ negligens obseruator, reprehendit eos, qui se vel nimium carnaliter cogitabant, qualis illa Maria Magdalena post resurrectionem. Iohan. 20. vers. 17. vel ad humanam ipsius naturam referebant, quod ad diuinam, & de diuina intellectum esse oportuit, qualis adolescens ille, qui quum Christum, vt merum hominem apprehenderet, eum tamen bonum appellabat, id est, illud quod Deitatis proprium est, ad humanam ipsius naturam transferebat. Itaque ille, quemadmodum

Euangelistæ

Euangelistæ Matth. 19. Mar. 10. & Luc. 10. docent, est grauissimè à Christo reprehensus. Sic enim veteres omnes illud Christi responsum, *Cur me dicis bonum?* interpretantur: in quo aduersus hanc Iacobi, qui diuina cum humanis in Christo confundit, sententiam pro nobis manifestissimè pugnāt. Ergo hoc primum est falsum, quod tamen iste tāquam nouus quidam Pythagoras Sueuicus, affirmat, vultque ratum esse, nimirum reprehensos nō fuisse à Christo eos, qui adorationem illam religiosam, vel cætera quæ Deitatis sunt propria, carni ipsius reipsa tribuebant. Secundo quoque loco illud falsum est, quod iste ait, Quotquot Christi genibus acciderunt, illum hac oratione *Fili David miserere mei* vel alia quapiam simili appellātes, eos religiosam illam ac diuinam adorationem Christo detulisse. Est enim verissimum illud, qúod Christo interroganti, quid de se passim homines sentirent, respōderunt Apostoli, *Alij Iohannem Baptistam, alij Eliam, alij Hieremiam, alij vnum ex Prophetis*, Matth. 16. vers. 14. Itaque præter Apostolos (quorū nomine dixit Petrus, *Tu es ille filius Dei viuētis*) reliqui fere omnes qui tunc Christum honorabant, & illi genu in signum reuerentiæ obseruātiæque in eum suæ flectebāt, nequaquam tamen religiosam adorationem illi tribuebant, sed tantùm humanam ac ciuilem, qualem excellentissimis Dei Prophetis semper exhibuerunt viri pij & Dei timentes. Sic Centurio ille pius accidit ad genua Eliæ 2. Reg. 1 vers. 13. Sic sancta illa mulier Sunamitis ad pedes Elizæi 2. Reg. 4. vers. 27. Quid igitur imperitus iste affirmat,

affirmat, à quotquot Chriſtus hoc nomine appellatus fuit, *Fili Dauid miſerere &c.* ab ijs religioſè adoratum fuiſſe? Verùm, vt hoc iſti benignè largiamur, licet non omnes, tamen quoſdam ſic eſſe Chriſtum vt Deũ veneratos, quis propterea tamẽ inde certè effecerit, quod eſt totius iſtius ſententiæ firmamentum, eos inuocationem & precationem illam ſuam ad carnem Chriſti direxiſſe? Imò ad perſonam Chriſti eam dirigebant, Smideline, & quidem rectè, quoniam in ea perſona erat Deitas, quam propriè religioſa tum adoratione, tum inuocatione illi honorabant. Itaque non ſunt illi à Chriſto reprehenſi, vt idololatræ: & quidem meritò. Nequaquam enim ſunt, erantue idololatræ, qui in illa perſona Deitatem vel nunc adorant, vel tunc adorabant. At excipis, ***Non monuit eos Chriſtus, vt ſeorſum ſe Deum inuocarent, & carnem ſuam ſeorſum ſeponerent; cogitarent ſe conſeruum eorum eſſe.*** Et rectè quidem. Nam etſi religioſæ adorationis Chriſti, quæ fit à nobis, proprium ac ipſiſsimum obiectum ſit ſola ipſius Deitas, tamen illa nequaquam ſeorſum ab humana carne ſemel aſſumpta ſubſiſtit, aut à nobis adoratur, ne perſona Chriſti, quæ vnica eſt, impiè diuellatur, vt docet in Dialogis de Trinitate Athanaſ. & tamen etiam tunc illa adoratio carni Chriſti tantùm per κοινωνίαν ἰδιωμάτων competit. Cæterum quum negas Chriſtum, quatenus homo eſt, faſſum, & agnouiſſe ſeſe eſſe noſtrum conſeruum, impius es Smideline, qui manifeſtè Chriſti etiam poſt ſuam reſurrectionem (nedum in illo ſuæ exinanitionis ſtatu) verba, &

Apoſtolorum

Apostolorum scripta mendacij nefariè nunc accusas. Quid enim illa Christi consolatione notius, qua se nostrum conseruum perspicuè nominat, *Ascendo ad patrem meum, & patrem vestrum: ad Deum meum, & Deum vestrum.* Ioan. cap. 20. vers. 17. Quid illis Apostoli verbis suauius, & magis tamen familiare, vbi Christum fratrem, & conseruum nostrum esse docet ex Psal. 22. Dicens, *Annuntiabo nomen tuum, fratribus meis, in medio ecclesiæ tibi hymnos canam.* Et iterum, *Ecce ego & pueri, quos mihi dedit Deus. Quoniam igitur pueri participes sunt carnis & sanguinis, ipse quoque consimiliter particeps factus est eorundem.* Item, *Non habemus enim pontificem qui non possit affici sensu infirmitatum nostrarum, &c.* Et certè si noster Dei conseruus non sit, fueritue homo Christus, neque frater noster, neque Mediator iam est, aut fuit: ac ita omnis salutis nostræ spes ex impuro istius Smidelini dogmate perierit. Ergo quid sit te dignum, iam, si quam frontem tamen habes, vides.

5. Refutatio nostræ sententiæ tentata à Iacob. Andreæ, est excusatio Iudæorũ, qui Christum Deũ & Dei filium esse negabãt.

IACOBVS AND.

Non tibi videris, pie lector, audire vocem summi sacerdotis, qui Christum morti adiudicauit, cùm se Christus diceret Dei filium? Tunc enim dicebat summus sacerdos Christum blasphemasse. Item Matth. 9. Cùm Christus peccata remitteret, dicebant Scribæ, Hic blasphemat. Est itaque hæc blasphemia tam ingens, crassa, & palpabilis, vt nulla opus habeat refutatione.

DANÆVS.

Ignorat Iacob. And. cur & summus ille sacerdos, & Scribæ ipsi Matth. 9. & 26. blasphemauerunt,

Christum blasphemum vocant. Non enim illi in eo errabant, quòd peccatorum remissionem, & verum Dei nomen, carni, aut illi (qui purè homo esset) negarent tribuendam, ac proinde essentialia Dei idiomata humanę vlli naturę reipsa posse communicari sentirent. Vtrunque enim hoc rectè, & verè illi affirmabant. Sed in hoc fuit summa & sacerdotis illius, & scribarum, Pharisæorum, aliorumque huiusmodi obstinatorum hominum blasphemia, ac inexcusabilis infidelitas, quòd obstinatione & peruicacia inexcusabili hunc hominem, neque ex ipsis Dei promissis, neque ex prophetarum vaticinijs, neque ex ipsius doctrina, miraculis, vita, efficacitate, ac potentia agnoscere volebant esse verum quoque Deum in quo certè summa eorum impietas infidelitasque apparebat. Itaque ei, quem ψιλὸν ἄνθρωπον, id est purum hominem esse credebant, negabant hoc ius, eamque potestatem competere, nimirum vt peccata ex sese remitteret, id quod Christus faciebat, nec quidem tanquam merus remissionis peccatorum à Deo factæ minister & annuntiator (qualis sunt omnes veri diuini verbi præcones) sed velut ipsemet illius beneficij fons ac largitor peccata condonabat hominibus. Ergo non in eo, vti dixi, priore ab ijs peccatum fuit, quòd peccatorum remissionem vnius Dei esse propriam contendebant : Sed in hoc postremo, quòd illum, quem cernebant oculis, & in illa carnis forma ac imbecillitate secum versantem, negabant quoque esse verum Dei filium, ac Deum. Nam si illum hominem credidissent esse

Deum,

Deum, tunc neque ab eo peccata remitti posse vnquam pernegassent: neque eum, vt ait Paulus, crucifixissent 1. Cor. 2. vers. 8. Quid igitur? Putat homo iste acutus scilicet totum Pharisæorum errorem in eo fuisse, quòd Eutychiani nondum essent, id est, quòd Deitatis proprium ac essentiale attributum etiam antè glorificationem Christi, reipsa ipsius carni non tribuerent. Sic enim iste sentit, carnem Christi etiam dum esset in præsepio iam tamen sedisse ad Dei dextram, iam fuisse euectam, iam glorificatam; ac proinde iam impassibilem, iam morti non obnoxiam, iam nec edentem, nec bibẽtem, iam deniq; quum à matre in Bethlehem Iudeæ pago cerni videretur, tunc quoque versatam fuisse in medijs Hispanijs, imò in omnibus Orientalium Indorum insulis (sed absque crudelissimis vbiquitarijs illis, & Iesuitis, qui eam statim, vt sæui Cannibales, ore deuorassent) & in omnibus Africanorum arborum folijs latitantem & cõiunctam, Nonne tibi videris, pie lector, quum hæc Iacobeana monstra audis, cernere ipsummet Eutychem ex fœtidissimo inferni lacu excitatum, & in has superas mundi oras ab Andrea reuocatum: denique totam illum Docetarum hæreticorum fecẽ, quales Manichęi, Marcionitæ, Svvẽckueldiani, Menonitæ & alij, qui negant Christum verè passum in carne, totam, inquam, illam fecem ac pestem nostro hoc sæculo à Smidelino ex eorum putidissimis sepulchris, tanquam magia quadam & Necromantia euocatam? Dediscat iste prius Eutychianus, & Monophysita, Monothelitaque manifestè

manifestè esse, quàm nos impudenter Scribis illis Iudæis Christum impiè damnãtibus pares faciat. Cæterùm quæ sequuntur in istius scripto, sunt penè omnia pueriles declamationes, vt nos Sueuicis mulierculis) quam linguam à matre iam pridem iste didicit) redderet inuisos.

IACOBVS AND.

Eousque peruenerunt vt sine verecundia hanc blasphemiam proponant, quòd hominem Christum non amplius deceat inuocare, & adorare.

6. Refutatio nostræ sententiæ tentata à Iacob. Andreæ, est confusio vocabuli abstracti *Humanitas* cum concret. *Homo.*

DANÆVS.

Imo Smideline vtrunq; concedimus, nimirum hominem Christum rectè adorari & inuocari. Est enim *hominis* vox concretum vocabulum, quod personam Christi denotat, personam autẽ Christi & quidẽ totã adorari quoties tibi iam dixi? sed tamen nõ propterea efficitur totũ personæ Christi, id est, singulas illius personæ naturas esse propriũ illius nostræ adorationis obiectum. Cõcedo quoque humanam (vide quantum tibi largiar) Christi naturam seu carnem à nobis adorari, sed nimirum (ne tu me tecum hæreticum esse sentias, addo,) quatenus Christi Deitas, quæ adoratur (& in quá per se, ac propriè spectat, fertur, dirigitur, intuetur nostra adoratio) est illi carni semel assumptæ hypostaticè vnita. Ergo vt iam sæpe dixi, caro Christi per solam vnionis gratiam, quam vocant Scholastici, ac per idiomatum communionem adoratur: non autem (quemadmodum tu censes) quòd sit quoque illa religiosæ adorationis nostræ proprium, & per se subiectum. Nec verò totum

Christum à toto Christi distinguere: & duas illas in vna Christi persona naturas, earumque proprietates illibatas conseruare, vel Nestorianum est (nisi si distinctio diuinarum Trinitatis personarũ videtur tibi esse earum separatio) vel inuerecũdum censeri debet quemadmodum tu ex Saxonia trãsfuga (scis enim cur ex ea profugeris) conuitiaris, verùm hęc tua est, sed iam putidißima, fraus, quòd Concreta vocabula perpetuò cum abstractis cõfundis. Quid enim mi homo? Putas idem esse, si quis *Hominem* vel *Humanitatem* dicat, & scribat, Nam postea quoque, vti hîc, in eodem luto hæres, & mihi, quod te non sequar, valde succenses sophista. Redi ad tuos, & disce saltem ex M. Kemnitio (cuius totum pene librum in trecentis illis tuis repetionibus, quas ipse merito sic vocas anno, 1580. Wittenbergæ editis compilasti) disce, inquam nunquam sine aperta sophistica concretas voces pro abstractis contraque sumi, ex quo vel malitia, vel ignorantia & teipsum, & alios miserrimè decipis. Nam quod ais puerum septennem posse soluere mea argumenta, hoc ipsum certè te indoctißimum igitur, & puero septenni infantiorem esse arguit, qui nullum eorum soluere tu vetulus rudens potueris, quanquam id tamen ex professo hoc suscepisses, & tuis mulierculis promisisses.

IACOB. AND.

7. Refutatio nostræ sententiæ ten. *Quomodo verò congruit cum hac doctrina Danæi, quod August. scripsit in Psal. 99. versum,* ADORATE AD SCABELLVM IPSIVS. *Augustinus sic loquitur*

loquitur, Terra est scabellum pedum meorum, Quomodo, an terram adorabo, cum scriptura perspicuè dicat, Dominum Deum adorabis. Ideò dubito, & hæreo. Metuo enim, si terram debeo adorare, ne me condemnet qui terram & cælum fecit. Iterum metuo si non debeo adorare scabellum Domini mei. Nam Psalmus dicit: Adorate scabellum eius. Quum ita hæreo conuerto me ad Christum. Nam hîc illum quæro, & reperio quomodo sine diminutione gloriæ Dei, adoretur terra, Nam ex terra terram suscepit, & quia caro de terra est, & de carne Mariæ carnem accepit, & cum in hac carne hic in terra ambulauerit, dedit etiam hanc ipsam nobis carnem in salutem manducandam. Nemo enim edit hanc carnem, nisi prius eam adoret. Sic via & modus repertus est, quomodo scabellum Dei debeat adorari, sic, vt non tantùm non peccemus, quum illud adoramus, sed peccemus cum non adoramus, Hactenus verba August.

tata à Iacob. Andreæ, est falsa August. loci interpretatio, & gratiæ vnionis cum gratia habituali in carne Christi confusio

DANÆVS.

Mirum est hominem istum esse tam insigniter & peruicaciter impudentem, in suo illo teterrimo errore quo iure quáue iniuria defendendo, vt nõ modò fætida illa sophistarum põtificiorum repotia, tanquam crambem bis recoctã nobis reponat: sed etiam S. scripturæ locis malè prorsus conuersis abutatur ad homines minus cautos & prudentes, qui fortasse ad ipsos, illos scripturæ locos nõ recurrent, fallẽdos. Ac primũ quidẽ apparet doctis omnibus totã hanc Iac. And. obiectionẽ esse vetus ac rancidũ Scholasticorũ Sophistarũ ius, dũ blasphemã illã suã de religiosè adorãdis sed δουλίας cultu (vt ipsi distinguũt) creaturis, velut carne Christi, Maria

virgine sanctis denique suis tuentur, id quod ex ipsorum scriptis est lippis & tonsoribus notum. Nam eorum nemo est, qui non istum locum, & tamen nunquam in ipsamet S. Scriptura à se conspectum, citet ad eam rem, & afferat, Lombard. lib. 3. sent. Distinctione 9. cap. alijs. Thom. in 3.2. Quæst. 25. Durandus, Occam & cæteri interpretes. A quibus iste hoc telum accepit, & acceptum in nos, sed defectis viribus, vibrare conatur. Deinde verò nihil quicquam huiusmodi ex vera illius Psal. 99. vers. 5, sententia, colligi rectè quidem potest. Iubet enim Propheta, vt Deum adoraturi se ad solum & pauimentum vsque, testandæ nimirũ summæ animi demissionis gratia, deijciant. Solum autem hoc, id est, terram hanc, quam calcamus, metaphoricè vocat Propheta scabellum pedum Dei, vt est Ies. 66. Itaque Hieron. suis in Ies. cap. 49. commentarijs, hunc Psal. explicans negat id dici vt *significetur adorandum esse scabellum pedum Dei: sed vt maiestas pedum Dei indicetur.* Hoc igitur ab interpretibus Græcis malè conuersum patres allegoricè acceperũt de carne Christi, velut Amb. lib. 3. de spiritu Sancto, cap. 12. & ex Ambrosio proculdubio Augustinus. Fuit enim summus Ambrosij admirator Augustinus. Scholastici pontificij ex illa allegorica interpretatione (tam est periculosum inaniter ἀλληγορίζειν, vt hîc factum est, cõtraque Hieronymi præceptum) dogma fidei suæ, id est, errorem de adorandis sanctis condiderunt: Denique ex ista pontificiorum hæresi & lacunis sua scripta iam ornat, atque hunc locum accipit,

quem

quem nobis obijceret,Smidelinus: Verùm & hũc ipſum quoque illi extorqueamus, ex ipſiuſmet Ambroſij,&Auguſtini,quem citat,& Scholaſticorum (à quibus mutuatus eſt) teſtimonio ac interpretatione. Contendit Smidelinus ex eo probari, dum Chriſtum & hominem adoramus, noſtræ illius adorationis proprium obiectum eſſe, ipſam quoque Chriſti carnem per ſe in vnione illa conſideratam,quoniam,vt ille vbique vult,caro Chriſti eſt realiter particeps omnium eſſentialium Dei proprietatum. Primùm ſi hoc patres illi ſentiebãt, & talem Chriſti carnem,id eſt, Deum eſſe credebant, cur tot obiectiones afferunt aduerſus illius carnis adorationem, cur tam timidè de ea reſpõdent, cur denique tam remotas & allegoricas ſuæ illius ſententiæ rationes quærunt? In promptu enim erat ratio nimirum hæc Iacobi And. quòd illa caro eſſet per vnionem facta particeps omnium eſſentialium Deitatis proprietatum, ac proinde facta Deus per realem effuſionem eſſentialium Dei proprietatum à Deitate in ea effuſarum, Sed nequaquam ſic patres vnquam vel ſenſerunt, vel ſcripſerũt, aut vllã huiuſmodi rationẽ protulerũt, imò in illa vnione duas naturas,earũq; proprietates inconfuſas eſſe ſemper docuerunt: adeò, vt quamuis in eo cum Smidelino illi conſentirent, videlicet, eſſe quoque carnem Chriſti proprium adorationis ſubiectum, nequaquam tamen id ob eam illam rationem verum eſſe defenderent, propter quam tamen vnam vult iſte eam eſſe adorandam. Verùm audiamus ipſoſmet illos patres &

Scholasticos quoque hoc præsidium isti Iacobo eripientes, negantesque sese vnquam existimasse aut carnē Christi siue in vnione personæ, siue extra vnionem in se esse proprium nostræ illius adorationis subiectum: sed sentire eam duntaxat propter gratiam vnionis adorari, quia, nimirum cum Deitate (quæ sola propriè adoratur) cōiuncta est. ergo per κοινωνίαν ἰδιωμάτων tantùm, nō in se, adorari, vti diadema in capite regis salutatur, dū rex salutatur, Amb. vti dixi lib. 3. De S. sancto, cap. 12. à quo alij omnes hāc de scabello allegoriā, didicerūt, sic scribit, *Itaq; per scabellū terra intelligitur: per terram autem caro Christi, quā hodieq; in mysterijs adoramus, & quam Apostoli in Domino Iesu (vt supra diximus) adorarunt.* NEQVE ENIM DIVISVS CHRISTVS, SED VNVS *Neque cum adoratur* TANQVAM DEI FILIVS (vt hoc notet Iacob. And. vt, quæ natura propriè in Christo, adoretur, intelligat) *natus ex virgine negatur:* Denique sic tandem concludit, ***Et ideo ille solus adorandus, qui operatur in templo.*** Est autem *caro* Christi templum ipsius Deitatis, non autem is qui operatur in templo. Hęc Ambrosius explicās illa verba *Adorate scabellū eius* allegoricè à se sumpta. August. idem tractans, eo, quem citat ipse Smidelinus, Psalmo sic ait, *Nūquid autem caro viuificat?* (Hoc autem addidit August. vt ostenderet, quo sensu & respectu, sit Christi caro adorāda. Nam eadē est viuificationis, & religiosæ adorationis ratio) *Ipse Dominus dixit*, addit August. *quū de ipsa cōmendatione eiusdē terræ loqueretur, Spiritus est, qui viuificat, caro autem nihil prodest. Ideo & ad*

& ad terrā quālibet quum te inclinas(ergo& quum ad carnem Christi)atq; prosternis, nō quasi terrā intuearis, sed ILLVM SANCTVM, *cuius pedum scabellum est quod adoras. Propter ipsum eum adoras. Quis sanctus est? In cuius amore adoras scabellum pedum eius. Et quum adoras illum, ne cogitatione* REMANEAS IN CARNE. Thom.in 3.2. Quæst.25. Art. 2.ad.3. eodem quoq; modo. *Adoratio latriæ*(est autem ea, de qua nunc agimus) *non exhibetur humanitati Christi ratione sui ipsius, sed ratione Diuinitatis, cui vnita est, secundum quam Christus non est minor patre. Ex quibus apparet, hominem istum ab ijs ipsis, quos pro se citat, confutari: neque carnem Christi nostræ de Christo adorationis proprium subiectum esse.*

IACOBVS AND.

Eodem modo etiā in Ephesina Synodo hic Caluinianus error tanquā horribilis, & Nestoriana hæresis, in primitiua ecclesia perspicuè est damnatus, sicut anathematismus octauus claris verbis perspicuè testatur. SI QVIS *audet dicere assumptā carnem vnà cum Deo verbo adorandā & glorificandū, & Deum tanquā alterū cum altero appellandā esse(id enim particula* CVM *perpetuo si adiūgatur intelligere cogit)& nō magis vna adoratione Emanuelem adorat, & vnā illi glorificationē, sicut verbū caro factum est, adaptat, anathema esto.*

8. Refutatio nostræ sententiæ tentata à Iac. And. est ephesini synodi in seipsā, tanquam pugnātis commissio.

DANÆVS.

Agnosco Cyrilli verba, illiusq; sententiæ tanquā ortho. libētissimè subscribo: verū eam abs te pessimè corrūpi, deprauariq; dico, doceoq; smideline. Tu enim eam esse vis Cyrilli mētem, quasi senserit, quū totus Christus (qui est in vnica persona verus

Deus, & verus homo) à nobis vnica quoque adoratione colitur, nostræ illius adorationis propriũ obiectum esse quoque ipsammet illius carnem: eamque in illa vnione per sese adorari. Ego contrà contendo, & quidem ex eiusdem Cyrilli anathematismis demõstro, Cyrillum & sensisse & voluisse ipsam Christi Deitatem esse illius, quæ toti Christo à nobis defertur, adorationis proprium obiectum: carnem autem illius, nequaquam. Cyrillus igitur ad Theodos. hanc ipsam Iacob. And. quæstionem tractans, *Num adoramus Emanuelem*, ait, *tanquam hominem?* (id est, Num ad ipsam illius humanam naturam seu carnem in vnione manentem adorationem nostram dirigimus:) Respondet statim Cyrillus, *Absit, Deliramentum enim hoc esset, & deceptio, & error* (arrige aures Smideline.) *In hoc enim nihil differemus ab ijs, qui* CREATVRAM *colunt vltra creatorem & factorem.* Habes igitur Cyrillum sui ipsius interpretem, & quidem dilucidũ: Cur igitur ait Anathematismus eos esse blasphemos, qui non adorant Christum Deum & Hominem vnica adoratione, sed duabus, vtranque nimirum naturam seorsim adorantes, quanquam vtramque illam seorsim nimirum naturas spectantem adorationem coniungant, quemadmodum impius ille Nestorius faciendum esse cõtendebat? Respondeo, Quoniam dum seorsim diuina, & seorsim seu specialiter (vt verterunt interpretes) natura humana Christi adoratur, dupliciter peccatur: Primũ, quòd natura humana Christi adoratur, quæ creatura est. Id quod sanè vera idololatria est.

est. Deinde, quòd vnica Christi persona (quæ in eadem hypostasi seu ὑφισαμένῳ vtranque illam naturam complectitur) hac ratione discerpitur. Nam ex duabus Christi naturis fiunt per istas separatas adorationes duas duæ quoque Christi personę. At dicebat Nestorius, *Hominem*, id est, ex ipsius Nestorij sententia, *Carnem Christi seu humanam eius naturam posse quoque religiosè à nobis adorari*, quoniam dignitate esset exęquata diuinę eiusdē Christi naturæ, vt docet Cyril. lib. *de incarnat. vnig.* cap. 28. atque hoc ipsum quoque iam apertè regerit nobis, ac ex orco reuocat Iacob. And. Sed vterque propterea est teterrimus hæreticus, & Nestorius, & Iacob. And. vel teste ipso Kemnitio in lib. *De duabus in Christo naturis* vbiquitatis Iacobeanæ suffragatore, quòd vterque naturas in Christo exæquet. Ergo, quædam peculiariter humane Christi naturæ, vt adorare: quædam autem diuinæ distinctè tribuuntur, vt adorari: nec tamē ex delirio Nestorij propterea duas esse in Christo ὑποστάσεις seu personas dicimus. Hæc causa est, cur dixit Cyrillus illo anathematismo octauo, curque dicunt patres in Ephesina Synodo, Emanuelem nostrū, id est, Christum (qui Deus est, & homo verus) vnica adoratione colendum esse. Atque hanc esse verissimam mentem illius Synodi (quæ conuenit aduersus Nestorium diuellentem vnicam illam Christi personam) apparet, primùm ex ipsius Cyrilli interpretatione, quæ extat lib. de incarnatione vnigeniti cap. 26. & quam in calce huius libri tibi descripsi. Deinde ex ipsissmet illis Cyrilli anathe-

matiſmis, nimirum ex anathematiſmo 4. eiuſdem Synodi, qui ab eodem Cyrillo conceptus atque ita ſcriptus eſt: *Si quis*, ait, *in duabus perſonis, aut ſubſiſtentys eas voces, quæ in Apoſtolicis ſcriptis continentur, & Euangelicis, diuidit, vel quæ de Chriſto dicuntur à Sanctis, vel ab ipſo, aliquas quidem ex ÿs velut homini (qui præter Dei verbum* SEORSIM *intelligatur) aptauerit: illas autem tanquam dignas Deo, Soli* (id eſt, ſeorſim poſt aſſumptam carnem exiſtenti & abſque illa carne) *Dei Patris verbo deputauerit, anathema eſto*. Ergo vides, Smideline, (ſiquidem mentis oculos habes) non negari quædam propriè tribui carni Chriſti, quædam Deitati: ſed non ſeorſim & ſeparatim tamen, id eſt, vni naturæ abſque altera ſubſiſtenti, & perſonam ſeu exiſtentiam ſuam (quod putabat Neſtorius) habenti. Sed quid verbis opus eſt? Ipſe ille anathematiſmus 8. à Iacobo Andr. contra me prolatus, eum ipſum perſpicuè refutat. Qua ratione enim ait & glorificationem & adorationem tribui Emanueli? Videlicet, *iuxta quod verbum caro factum eſt*, id eſt, quoniam illa vna & eadem Chriſti perſona eſt & manet verus Deus & homo verus non quia Deitas ſit facta humanitas, aut humanitas Chriſti ſit facta ipſius Deitas, ſiue duarum illarum naturarum eſſentiam, ſiue proprietates earum eſſentiales (inter quas eſt proculdubio vt Deitas, eaque ſola adoretur) ſpectemus. *Nihil firmum*, inquit Cyrillus in Ioh. libro 2. *& ſtabile, nihil perpetuum ſoli Dei attribuetur, ſi creatura quoque ſubſtan-*

ſubſtantialiter, & per naturam ſuſcipere poſſet, quæ in Deo ſunt ſubſtantialiter. Quemadmodum igitur *Quum verbum caro factum eſt*, verbum manſit verbum, & caro caro: vtraque tamen natura in vnicam perſonam coijt, & quidem vnione hypoſtatica: ſic *iuxta quod verbum caro factum eſt*, neque quod Chriſti Deitatis eſſentiale eſt, quale eſt adorari, competit ipſius carni: neque quidquid toti Chriſti perſonæ ſic vnitæ tribuitur, vt multa tribuũtur, eſt confuſè, & indiſtinctè de toto perſonæ, id eſt, de ſingulis ipſius partibus & naturis accipiendum ac intelligendum. Quod Eutychianicè facit vbique Smidelinus, nimirum impiè docens & in Paſſione ac crucifixione Chriſti Deitatem quoque ipſam eſſe paſſam ac crucifixam: & in religioſa ſeu diuina adoratione, quę à nobis Chriſto exhibetur humanam quoque Chriſti naturam eſſe per ſe & proprium noſtræ illius adorationis obiectum, Sic enim ipſum ſentire ex hoc ipſius ſcripto blaſphemiarum, contumeliarumq́ue pleno apparet, & ex trecentis ipſius repetitionibus. Et certè quidem ille, veſparum more, poſtquam ſuo illo venenato ſtimulo bonos omnes in Saxonia pupugiſſet, fugit qua de cauſa nouit ipſe: fortaſſe veritus, ne quod Scorpionibus, venenatis animalibus fit, idem ſibi eueniret. Eſt enim, vt hyſtorici naturales tradunt, maximè lethalis ſcorpionum morſus, præſentiſsimumq́ue venenum: ſed præſentiſſimum quoque, imò vnicum aduerſus huiuſmodi morſus remedium eſt ipſius beſtiæ mors, ſi ſtatim eo ipſo in loco, in quo pupugit, ſcorpio extinguatur.
Sic

Sic ne à se eodem simile remedium peterent homines, à quo hæreseos malo ac veneno fuerant icti, sese ex Saxonicis regionibus Iacobus iste maturè, & in tempore proripuit. Certè quantum ex eo, quo iam in scribendo vteris, idiomate & stilo coniicio, idē tibi in ista tua ex Saxonia fuga plena metus & periculi euenit, quod quibusdam alijs vt ex eo metu memoriā amitteres, & quod puer didiceras, nempe, latinè loqui, iam sis oblitus. Itaque de te meritò ipse dicere potes, *Iamq; mihi videor nunc dedidicisse latinè, Proq; illo Geticè, Sarmaticeq; loqui.* Verùm homine isto (cuius vel memoria sola iam inter bonos omnes est βδελυκτική) omisso, ac contumelijs (quibus solis se disertum esse inter Germanicas mulierculas ostentat) in veros quosque Dei Opt. Max. seruos tum defunctos, tum viuos neglectis, exufflatisque probemus, confirmemusque illud, quod diximus, Nimirum, dum Dominus noster Iesus Christus verus Deus, & verus homo à nobis adoratur, ipsius carnem etiam in personæ Christi vnione consideratam ac manentem, non esse tamen verum ac proprium illius nostræ adorationis obiectum, hoc inquam ex Patrum orthodoxorū scriptis confirmemus, vt quot, quantosque viros iste hæreseos damnet dum istud condemnat, omnes intelligant. Sed & hoc ipsum quoque nos facturos supra polliciti sumus, & hoc ipsum iam à nobis expectat lector. In quo tamen non omnes, (esset enim infinitum) sed præcipuos Patres tantùm citabimus, testesque nostræ illius orthodoxæ sententiæ proferemus, Athan. Dial. 3.
contra

contra Arrianos *Christus adorandus est* τῆς θειότητος λόγου *Deitatis respectu.* Item, *Deus qui humanam naturam assumpsit, adoratur.* Ergo non caro Christi in sese. *Adoraturi tamen*, ait idē, *non seponimus* λόγον *à carne: Scimus enim verbum caro factum est. Quis ergo dixerit, absiste à carne, vt adorem te*, nimirum ne persona Christi diuidatur, si illius Deitas seorsim à carne subsistere fingatur. Quod nobis nunquam venit in mentem. Apud Epiphanium lib. 2. aduersus hæres. 2. Tom. Hæres. 69. extat firmissimum contra Arrianos argumentum (cuius nos hæreseos impudentisimè Iac. And. audet, sic enim se oblectare voluit, accusare) Hoc nos aduersus istos vbiquitarios vtimur, qui carnem Christi volunt per se adorari, & esse quoque sicut Deitatem ipsam, proprium nostræ adorationis obiectum, est, inquam, hoc apud Epiphanium argumentum necessarium. Εἰ γὰρ οὐκ ἔστι χριστὸς ἀληθινὸς ὁ Θεὸς οὔτι προσκυνητός. Καὶ εἰ ἔστι κτιστός, οὐ Θεός. *Si enim Christus non est verus Deus, non est adorandus. Atqui si est creatus non est Deus.* Eodē modo de carne Christi & nos quoque dicamus, *Si caro Christi non est verus Deus*, non est adoranda, atqui si creata est, non est Deus. Verum illa creata est, ergo Deus non est: & in vnione personæ Christi manens, creatura esse non desinit: ergo etiam in vnione personæ cum Deitate manens, non est facta Deus. Quare etiam neque adoranda in se neque verum & proprium nostræ Christi adorationis est obiectum. Et certè quidem nihil verius ad impurisimum illum Arianismum viam facit, quàm si sublata naturæ Diuinæ

ſupra humanam in Chriſto eminentia ac dignitate, non plus ſtatuatur religioſo cultu adoranda eſſe Diuina Chriſti natura, quàm humana, ſed vtraque æqualis eſſe contendatur, quod iſte facit. Auguſt. Serm. 11. in Matthæum *Chriſtus ſecundum carnem minor eſt Spiritu ſancto.* Et alibi, *ſeipſo quoque quia Deus eſt*, ex quo concludit Tract. 23. in Iohann. *Honoratur Chriſtus homo, ſed non ſicut Pater Deus*, id eſt, non diuino, quatenus homo eſt. *Is enim eſt honos, qui ſoli Deo debetur.* Serm. 36. de tempore. *Humanitas cernitur, & Diuinitas adoratur.* Serm. 117 *Deus eſt, qui adoratur: Homo, eſt qui tenebatur.* Serm. 119. etiam hanc loquendi formam explicat, totus Chriſtus adoratur, ſed non totum Chriſti. *Sola caro in ſepulchro iacebat, & tamen confiteris Ieſum Chriſtum in ſepulchro iacuiſſe. Sola caro iacet, & tu dicis, Dominus noſter iacet, Dico, planè dico, quia veſtem intueor, & veſtitum adoro. Caro illa illius veſtimentum fuit, quia, quum in forma Dei ſeruus eſſet, non arbitratus eſt rapinam eſſe ſe æqualem Deo.* Ergo non caro (quę nunquam fuit, eſt, aut erit in forma Dei) ſed Deitas Chriſti adoratur, quum Chriſtus homo factus adoratur. Serm. 58. in Iohan. *Si natura Deus non eſt filius, ſed creatura* (qualis proculdubio eſt caro ipſius, nec propter hypoſtaticam vnionem, aut etiam ipſius iam ſummam glorificationem, creatura eſſe deſinit) *nec colendus eſt omnino, nec vt Deus adorandus, dicente Apoſtolo; & coluerunt & ſeruierunt creaturæ potius quàm creatori* (alij patres legunt *vltra creatorem*) *qui eſt benedictus in ſecula, (& ad Galatas) ſed tunc ignorantes*

rantes Deum, his qui NATVRA *nō sunt Dij, seruiebatis. Sed illi ad hæc replicabunt: & dicent, Quid, quòd carnem eius, (quam creaturam esse non negas) simul cum Diuinitate adoras, atque ei non minus, quàm Deitati deseruis? Ego dominicam carnem, imò perfectam in Christo humanitatem propterea adoro, quòd à Diuinitate suscepta, atque Deitati vnita est,* VT NON ALIVM ATQVE ALIVM, *sed vnum, eundemq́ Deum, & hominem Dei filium confitear. Denique si hominem separaueris à Deo (vt Photinus & Paulus Samosatenus) illi ego nunquam credo, nec seruio, velut si quis nostrum aut purpuram, aut diadema regale iacens inueniat, nunquid ea conabitur adorare? Quum verò ea Rex fuerit indutus, periculum mortis incurrit si ea simul cum Rege quis adorare contempserit, Ita enim in Christo Domino humanitatem non solam aut nudam, sed Diuinitati suæ vnitam,* VNVM DEI FILIVM DEVM *verum & hominem verum, qui adorare contempserit, æternæ mortis pœnam patietur. In Sermon. Hieronymo ascriptis, Serm. de Assumpt. Mariæ sic extat scriptum. Porrò quòd stella duce à Magis* (Christus) *adoratur, sicut Deitatis est: sic humanitatis quum in Aegyptum per fugam, ne capiatur, adducitur. Sic itaque omnium virtutum* (Christi) *opera consideranda sunt, vt concedamus Deo, quæ Dei sunt: & homini quæ sunt hominis,* vt infinitos, eiusdem autoris locos, breuitatis, gratia, nunc prætermittam, vbi docet ille, *Solum Deum esse adorandum.* Cyrillus in Iohan. libro 2. capite 92. ad hæc verba Christi, NOS ADORAMVS quod scimus.

Chr istus

Christus adorantibus. ait Cyrillus, *seipsum connumerat, qui cum Patre & Spiritu Sancto tam ab Angelis, quàm à nobis adoratur. Conuenit autem hominibus adorationem* DEO *tanquam debitam offerre. Adorat igitur etiam Christus, vt homo, postquam factus est homo: adoratur autem semper cum Patre & Spiritu, quoniam Deus verus secundum naturam est. Et cap.* 141. *Quia nō aduentitias, sed naturales habet regis omnipotentis, & creatoris adorandi, & Dei ac Domini dignitates, propterea (Christus) & à nobis & ab angelis adoratur, quum certè nihil adorare scriptura præter* SOLVM DOMINVM DEVM *iubeat. Lib.* 2. *Thesau. Nemo ignorat, nulli prorsus naturæ, præterquam Dei, adorationem à scriptura tribui. scriptum est enim, Dominum Deum tuum adorabis, & ei soli seruies. Sicut igitur Filius, quamuis verè adorandus, tamen* ADORAT VT HOMO, *(nos enim, inquit, adoramus quod scimus) sic quamuis Deus secundum naturam sit, tamen patrem, vt homo, Deum suum appellat.* Ad Theodos. *Num igitur Emanuelem adoramus vt hominem? Absit. In hoc enim nihil ab ijs differremus, qui creaturam vltra factorem, & conditorem colunt.* Item, *Itaque manifestum est quod quæ insunt naturæ, & propriè verbo ex Deo Patre, seruantur ei etiam quando apparuit homo.* Item, *Non tanquam in vnum nobis similem neque etiam in hominem fides, sed in Deum tendit naturalem, & verum in persona Deum.* Ergo & inuocatio seu adoratio, quoniam illa sequitur fidem. Idem in lib. de Recta fide ad Reginas ex Athanasio, *Confitemur etiam esse ipsum filium Dei, & Deum secundum spiritum filiū hominis*

secundum

secundum carnem; non duas naturas vnum filium, vnam qua adoratur, & vnam qua non adoratur: sed vnam naturam Dei verbi, incarnatam, & adorabilem cum carne vna adoratione, nimirum, vt ipse postea explicat, propter vnam Christi personam. Item Cyrillus lib. de incarnatione vnig. cap. 26. *Adorauit Christus nobiscum. Vos enim, inquit, adoratis, quod nescitis, nos adoramus quod scimus. Adest etiam adorandus, flectitur enim ipsi omne genu. Hoc quoque secundum aliud & aliud. Adorat enim quia naturam assumpsit, quæ debeat* ADORARE: *adoratur autem porrò idem, quasi maior adorante natura, id quod intelligitur Deus. Adoratione verò non est diuidendus in hominem seorsim, & in Deum. Nec verò, tanquam Deus coniunctim æqualiter dignatus sit, diuisis substantiis, cum ipso dicimus adorari hominem.* (Nota explicationem, Smideline, ad quam antea te remisi, ab ipsomet Cyrillo factam sui illius octaui anathematismi, quem nobis obijcis) *Id enim extremæ impietatis plenissimum esset, sed vnum adorandum* (*hominem factum & incarnatum*) *Dei verbum.* Idem lib. 2. Thesau. cap. 1. *Sic primum in idololatriã incides, quum dominum vere non fatearis adoresque illum, quem Deo Patri consubstantialem esse non credas, sed potius creaturam vna enim natura Deitatis est, quam* SOLVMMODO *adorare oportet. Nemo profectò ignorat nulli prorsus naturæ, præterquam Dei, adorationem à scriptura* CONTRIBVI. *Igitur filius, quamuis verè adorabilis sit, tamen, vt homo adorat.* Et hæc quidem Cyrillus, qui iam à te magnus hæreticus censebitur, quia mecum planè cõsentit,

& meæ ſententiæ, quanquam non hoſpes Sturmij, patrocinatur. Sed audi quoque alios orthodoxos Patres, vt videas quot in eadem naui, tua quidem ſententia, qui blaſphemus es, hæretici ſimus: piorum autem omnium iudicio, in vera fidei Chriſtianæ doctrina, maximè ſani ſumus. Fulgentius in Reſpon. contra Arrianos, *Tunc ergo Deo infertur iniuria, quum per diuerſitatem diuinitatis* (qualis nimirum ab ipſis ſtatuitur in Chriſto, nempe Diuinitas vna in ipſius Deitate, quæ vera & naturalis & eſſentialis eſt: altera in eiuſdem carne Diuinitas quæ eſt aduentitia, effuſa, perichoriſtica, & accidentaria) *cum creatore colitur creatura. Ibidem agnoſcatur itaq; in Chriſto proprietas vtriuſque naturæ, vt ſine errore poſsit intelligi & creatus, & fundatus, & genitus. Genitus eſt quippe & fundatus, ſecundũ quod de Domino inenarrabiliter natus eſt Dominus. Creatus autem ſecundum humanam generationem, quà de ancilla natus eſt ſeruus.* Et lib. 3. ad Traſimũd. *Ne quis, quum in vno Chriſto ceperimus ea, quæ ad proprietatẽ diuinæ humanæq; naturæ pertinent demonſtrare, aut duos Chriſtos nos exiſtimet credere, ſecundum vtramq; naturam: aut quartam à nobis inſeri putet Trinitati perſonam.* Itẽ, *Quæ autem plena eſt poteſtas* (ac proinde adorabilis) *niſi ſola diuinitas?* Item ad Donatũ capite 4. *Veritatem Dei tenere, eſt vnum Deum colere. Veritatem Dei in mendacium conuertere, eſt creaturæ ſeruire. Vera religio conſtat in vnius Dei ſeruitio. Ipſa enim veritas vnus eſt Deus.* Proferamus illi quoque Damaſcenum, (An verò hunc etiam, quo tamen Kemnitius tam ſæpe vtitur, hæreticum appellabit,

quem-

quemadmodum vocat Danæum hoſpitem Sturmij) Damaſcenus igitur lib.3. de orthodoxa fide, cap.8.(vt totum illum librum de *duabus in Chriſto voluntatibus*, breuitatis gratia, omittam) ſic ſcribit, *Vnus igitur eſt Chriſtus, Deus perfectus, & homo perfectus, quem adoramus cum Patre & Spiritu vna adoratione cum immaculata eius carne, neque inadorabilem eius carnem dicimus.* (Sed audi rationem Smideline, ne in errore tuo confirmeris, qui putes eam per ſe adorari, & eſſe in ſeſe proprium noſtræ adorationis obiectum: audi igitur vt te Damaſcenus meus refutet) *Nam*, inquit, *adoratur in vna verbi hypoſtaſi, qua & ipſi hypoſtaſis facta eſt. Neque* CREATVRAM *colimus*, (quod profectò fieret, ſi ipſa Chriſti caro eſſet proprium & in ſeſe adorationis noſtrę obiectum, etiam quatenus in illa vnione cum Deitate Chriſti conſideratur. Eſt enim caro Chriſti, licet Deitati vnita, tamen vera creatura) *Nam non vt nudam carnem adoramus, ſed vnitam deitati, & vt in vnam perſonam, & vnam hypoſtaſin duabus illius naturis adductis: Timeo quidem carbonem tangere propter ignem ligno coniunctum. Sic adoro vtrumque Chriſti propter carni coniunctam, & ſimul vnitam* DEITATEM. Quamobrem primum illius noſtræ religioſæ adorationis Chriſto delatę obiectum eſt ipſa Chriſti Deitas, non autem eiuſdem caro ſeu Humanitas. Audiat denique eos ipſos à quibus totum ſuarum contra nos obiectionum fundamentum ſumpſit, videlicet Scholaſticos. Thom. in 3. 2. Quæſtion. 25. Articulo 2. Reſpon-

ſione, in ipſo corpore Reſponſionis, ait, *Adoratio igitur humanitatis Chriſti dupliciter poteſt intelligi. Vno modo, vt ſit eius, ſicut rei adoratæ. Et ſic adorare carnem Chriſti nihil eſt aliud, quam adorare verbum Dei incarnatum, ſicut adorare veſtem regis, nihil eſt aliud, quàm adorare regem veſtitum, & ſecũdum hoc adoratio humanitatis Chriſti eſt adoratio latriæ. Alio modo poteſt intelligi adoratio humanitatis Chriſti, quæ fit ratione humanitatis Chriſti perfectæ omni munere gratiarum, & ſic adoratio humanitatis Chriſti non eſt adoratio latriæ.* Hæc Thomas. Durandus autem in lib.3.Sentent. Diſtinct. 9. Quæſt.2. N.13. *Ad ſecundum dicendum eſt*, ait, *quòd humanitas Chriſti propriè non adoratur, quum non ſit res per ſe ſubſiſtens. Nec eſt ratio, per quam debeatur* (ſic enim ex vetuſtiori codice lego) *adoratio latriæ, quum ratione eius Chriſto non competat eſſe creatorem. Adoratur tamen per accidens, adorato ſuppoſito, & eadem adoratione, qua adoratur ſuppoſitum, & ſic loquitur Damaſcenus. Si autem humanitas Chriſti realiter eſſet ſeparata à ſuppoſito Filij Dei, & ſubſiſtens in proprio ſuppoſito, ſic nullo modo, nec per ſe, nec per accidens debetur ei adoratio latriæ.* Atque ea eſt adoratio, de qua nunc quærimus. Aut hoc teſtium ſatis eſt, aut neſcio quid ſit ſatis. Qui ſi omnes à Smidelino pro dictatoria ipſius in Germania poteſtate, Hæreſeos damnãtur, certè à pijs, bonis, orthodoxiſque omnibus abſoluentur. Et vt totum hunc locum concludam, ſanam mentem à Domino Deo precor quidem iſti homini: ſed tamen, qua eſt animi pertinacia (vt pote qui ſit αὐτόκριτος vt loquitur

Paulus

Paulus & ex eorum numero, quorum eſt planè cauteriata, ſeu putris conſcientia, quæ dedolere didicerit) vix quicquam de Iacobi Andreæ reſipiſcentia vel ipſe ſperare, vel alij polliceri poſsim, vt verius mihi in iſtum dici poſſe videatur, *Qui ſordet, ſordeſcat adhuc.* Lugduni Batauorum Cal. Octob. Anno temporis vltimi, CIↃ IↃ LXXXII. Hæc ego Lambertus Danæus pro veriſsimo inuictæ veritatis teſtimonio aduerſus Iacobi Smidelini Andreæ filij calumnias, hæreſeſque ſcripſi, dixique, Domino autem noſtro Ieſu Chriſto, qui verus eſt Deus & verus homo, ſit laus, & gloria in ſæcula ſæculorum, & vltra, Amen.

FINIS.

Mc